

# naš tednik

LETO XXIX — Številka 4  
Poština plačana v gotovini  
Erscheinungsort Klagenfurt

27. januarja 1977

Cena 4.— šil. (4 din)  
P. b. b.

Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

## UVODNIK

### V čigavem Interesu?

V petek, 21. januarja 1977, je aretirala avstrijska policija ob 3. uri zjutraj osrednjega tajnika NSKS Filipa Warascha. Bili smo osupli nad to aretacijo enega najvišjih predstavnikov slovenske narodne skupnosti na Koroškem, osupli nad dejstvom, da je tudi v Avstriji možno na ta način postopati proti oblastem neljubim politikom.

Warasch, ki ga poznam že kmalu 20 let, je talentiran politični delavec, ki z vso odločnostjo zastopa naše interese. On je odlični organizator in je pod njegovim tajništvom močno zažvelo politično delo NSKS. Neustrašeno zastopa naša stališča pri pogovorih s predstavniki avstrijske vlade in je zato za vladne kroge jasno neprijeten partner. Zato pravzaprav njegova aretacija ravno 21. januarja ni slučaj. Ta dan so se namreč na Dunaju predstavniki vlade in strank domenili za ukrepe v smislu zakona narodnih skupnosti. Domenili so se, da kakor že desetletja tudi tokrat ne bodo poslušali prizadete manjšine, ampak ji bodo oktroirali zakon in s tem predvsem tudi sosvet. Računajo, da nas bodo prisilili, da bomo končno sprejeli zahteve Avstrije in tudi vstopili v zloglasni sosvet. Ker pa koroški Slovenci te načrte odklanjajo, smatrajo očitvidno avstrijske oblasti za potrebno, da očrtnijo v javnosti predstavništvo koroških Slovencev. Želja je, razbiti organizacijo in postaviti predstavnike po želji oblasti, ki bi potem ne zastopali interese Slovencev, ampak avstrijske vlade.

Ta načrt nam je že dolgo znan in zato tudi temu ponovnemu pritisku, tej politični provokaciji, ne bomo podlegli. Naša borba gre z vso odločnostjo naprej, borba za popolno uredništvu nam narodnostno zajamčenih pravic. Obe osrednji organizaciji NSKS in ZSO bosta tudi v bodoče konsekvantno in skušno v najožjem sodelovanju nastopali za doseg tega cilja. Če bo kdo mislil, da bo aretacija Warascha negativno vplivala na to sodelovanje, potem je moral ugotoviti, da je prav tako ZSO jasno izpovedala svoje mnenje o tej najnovejši provokaciji do koroških Slovencev in jo najostreje zavrnila.

Osrednji tajnik Warasch je še vedno v zaporu. V časopisih in drugih medijih so ga že pravzaprav obsodili, četudi njegova krivda nikakor ni dokazana, ampak imajo oblasti le izjavo gotovega Güttlerja, kateri je znan kot človek, ki je bil z okoljem vedno v konfliktu. Drugih dokazov ni in jih ne more biti. Mi smo prepričani, da je Warasch nedolžen, saj je bil vedno politik, ki je teror odklanjal in zastopal mnenje, da koroško vprašanje na ta način ni rešljivo. Za nas ostane dejstvo, da je on žrtev drugih interesov, interesov vladne politike, nemškonačionalnih krogov in zgleđa tudi osebnih interesov Güttlerja. Interesentov je torej več in prav tako tudi odgovorov.

## Teror proti Filipu Waraschu je teror proti vsakemu posameznemu koroškemu Slovincu!

V petek ob treh zjutraj. Celovške ulice so skoraj prazne. Z nekaj izjemami: v jugozahodnem delu mesta, v mestnem predelu Siebenhügel, so pripravljene barikade za ceste, čaka ob vsakem izpadu ceste nekaj policajev. Ljudje, ki so se v tem času vozili skozi te ulice (tam prebiva več vidnih Slovencev ter njihovih simpatizantov), vedo poročati, da je moralo biti v tem mestnem predelu zbranih okoli 100 policistov. Ob treh zjutraj je končno tako daleč: Filip Warasch, osrednji tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev, se je s svojim opel ascona z velikovško registracijo pripeljal v svoje celovško stanovanje. Naenkrat hrup. Zbrana državna oblast je dokazala svojo številčno in zvočno moč. Nadvse hrupno so aretirali Warascha, ne da bi mu rekli zakaj. Že prej pa so policisti pozvali nekaj drugih strank v hiši, kjer stanuje tudi Warasch, naj sodelujejo pri aretaciji, predvsem naj bi odprli hišna vrata.

Vendar to niso storili. Policisti so takoj napravili hišno preiskavo v njegovem stanovanju ter postavili vse, kar se je dalo premakniti, na glavo. Prav tako so prebrskali njegov avtomobil. Nobenega dinamita, pa tudi pištolo, ki so jo našli v njegovem stanovanju, niso mogli prekrstiti v razstrelivo. Njegova žena, ki je noseča, se je dan poprej odpeljala v Ljubljano, kjer je bila tudi doma.

V ukazu za hišno preiskavo je tudi sledeči stavek: V smislu § 140, odstavek 2 zakona o kazenskem postopku naj ne bi zasliševali obdolženca poprej, ker preti nevarnost.

Deset minut pred osmo uro zjutraj je Warascheva sekretarka v uradu NSKS Marija Logar, kratko pred službo, v kavarni Kosta v Celovcu hotela popiti še kavico, ko jo nagovori državni policist Begusch ter ji reče, naj pride z njim na policijo. Logarjevo ter njene navade so policisti do natankosti poznali — prav tako kot seveda poznajo navade ter kraje bivanja vseh vidnejših in aktivnih koroških Slovencev. Tam so jo zasliševali ves dopoldan, po premoru pa tudi popoldan, ne da bi ji povedali, za

Za nas ostane Filip Warasch tajnik NSKS, za nas ostane on neumoren delavec za potrebe koroških Slovencev in on ima našo vsestransko podporo. Zato zahtevamo z vso odločnostjo ponovno in v interesu mirnega razvoja takojšnjo izpustitev osrednjega tajnika NSKS dipl. jur. Filipa Warascha.

Dr. Matevž Grilc  
predsednik NSKS

## Klub slov. občinskih odbornikov: politično rehabilitirati Warascha!

Predsedstvo Kluba slovenskih občinskih odbornikov ugotavlja z začudenjem, da so predsednika Filipa Warascha, ki se pošteno, konsekvantno ter brez strahu zavzema za komunalno-politične ter narodne interese naših rojakov, čez noč aretirali naravnost po metodah policijske države ter ga spravili v preiskovalno ječo.

Ker se opirajo obdolžitve proti Waraschu glede naperjenja k nekemu atentatu z razstrelivom le na izjave ene same in poleg tega še zelo vprašljive priče, ker so z ovadbo ter z aretacijo čakali očitno iz političnih raz-

logov na ugoden trenutek, sklepamo iz tega, da gre pri celotni zadevi za načrtovano akcijo proti našemu predsedniku Filipu Waraschu in s tem proti vsem demokratično izvoljenim mandatarjem ter nasploh proti koroškim Slovincem ter njihove mu zastopstvu.

Najostreje obsojamo vse poizkuse večine avstrijskih občil ter državnega tožilca dr. Stoiserja, da bi z prikazi v javnosti še pred zaključkom preiskave oziroma pred razsodbo pustili nastati vtis, kakor da bi Filip Warasch dejansko bil kriv.

Obsojamo postopanje avstrij-

skih oblasti, tem bolj kot ravno tukaj protestirajo proti postopanju proti borcem za človekove pravice v drugih državah.

Predsedstvo Kluba slovenskih občinskih odbornikov se pridružuje zahtevam slovenskih osrednjih organizacij po takojšnji izpustitvi predsednika Filipa Warascha ter zahteva ukinitvev postopka proti njegovi osebi.

Klub slovenskih občinskih odbornikov podpira držo slovenskih osrednjih organizacij glede zavrnitve zakona o narodnih skupnostih ter odredb, ki temeljijo na tem zakonu, ker le izpolnitev člena 7 državne pogodbe predstavlja resnično rešitev ter je primerna, da garantira složen razvoj v naši domovini Koroški.

kaj gre in ali jo zaslišujejo kot pričo ali kot obdolženko.

Policija je seveda prav tako dobro poznala Warascheve navade in čas, kdaj pride v pisarno. Kljub temu so ga čakali ob treh zjutraj. Tudi niso smatrali za potrebno, da bi obvestili tajništvo NSKS, kje sta osrednji tajnik in sekretarka. Šele kratko pred poldnevom so na sedežu NSKS izvedeli, kaj se je zgodilo. Uredništva ostalih časopisov so nepretrgoma klicala po telefonu urednika Sablatschana, da bi od njega kaj izvedeli. Toda on je bil po službenem nalogu v inozemstvu ter se je vrnil šele v soboto na večer. Kljub temu to dejstvo ni oviralo koroške novinarje — „eksper-te“, da so v radijski direktni diskusiji označili delovanje NT, predvsem nemške tiskovne službe, kot „one-man-show“. Če to dela res le en človek, ki pa je odsoten, je mar deloval sveti duh?

V petek dopoldne so izvedli hišno preiskavo tudi na Djekšah, kjer Warasch stanuje pri njegovem bratrancu, ki ga je tudi oskrboval, ko mu je mati nadvse zgodaj umrla. Ničesar sumljivega niso našli in so to morali zabeležiti tudi v protokolu.

V petek zvečer pa je šef državnega tožilstva že dajal prve izjave. Docela je ignoriral predpis, da je nekdo kriv šele tedaj, če ga obsodi sodišče ter označil Warascha za krivega. Znani avstrijski novinarji, ki so to slišali, so dejali, da bi na primer v ZDA, kjer to pravilo bolj točno izvajajo, že samo Stoiserjevo zadržanje zadostovalo, da bi vsak obtoženec za vedno bil na svobodi, državni tožilec pa ob službo. Toda v Avstriji gredo ure drugače...

V petek je bil tudi postopek proti morilcem vodje kotmirške rajfajzovke, ki sta dobila dosmrtno ječo. Časopisi so prinesli obe vesti na prvi strani. Asociacija leži na dlani, vsaj za navadnega bralca, ko v isti sapi bere oba naslova. Prav tako se je odlikovala VZ, ki je v besedilu k sliki zastopnikov koroških Slovencev zapisala: Gestern noch Verhandlungspartner, heute in U-Haft. V. I. n. r.: Sekretär Wieser, Dr. Zwitter, Dr. Grilc, Filip Warasch. Tako, kakor bi bili vsi v zaporu. Kleine Zeitung pa je dan navrh napadla Pressedienst NT, češ da pri aretaciji ni sodelovalo 100, ampak le 14 policistov in preiskovalna komisija.

Stritzlovih trditev pa ni hotel podkrepiti nihče drug. Zato pa je Stritzl, ki je teden poprej na kosilu generalnega konzula Lubeja v Kožentavri govoril lepe besede o razumevanju in premaganju ovir, dopustil grdo dejanje: na isti strani

je stalo — brez vsakega narekovanja, da bi morda šlo za citat — v naslovu, da Güttler govori resnično. Torej: Warasch mora biti kriv. Edinstvena kršitev Lasserjevih paragrafov za novinarje.

V nedeljo so Warascha zasliševali pred preiskovalnim sodnikom dr. Oraschetom, v ponedeljek so zasliševali kot pričo tudi predsednika NSKS dr. Grilca. Güttler je namreč izjavil, da je Warasch razstrelivo dobil v podtalni garaži Mohorjeve iz rdečega citroena. Grilčev avtomobil ima podobno barvo. Razen tega je Güttler navedel čas (petek ob 16.45 uri), ob katerem bi Waraschu bilo nemogoče storiti tega dejanja. V torek naj bi sprva bile raziskave proti Waraschu že zaključene, toda s očitvidno protizakonito taktiko skušajo zavlačevati postopek za nadaljnjih osem dni.

## Kdo je Güttler?

Leta 1974 se je prvič pojavil v prostorih NSKS in tožil, da so ga odpustili iz tovarne Neuner, ker ima Slovenko za ženo, ker se je potegoval za Simo in proti privilegom. NT je svojčas objavil tudi članek o tem možu.

Lani se je zopet prikazal na sedežu NSKS, ker je bil zopet ob

## Gonja namesto sprave

Zadnji torek zvečer so se na celovškem radiu pogovarjali pod vodstvom Heinza Felsbacha Ernst Geyer (KTZ), Josef Nischelwitzer (VW), Walter Raming (VZ) in Heinz Stritzl (KZ) o nalogi časopisov v poročanju o manjšinskem vprašanju in o zadevi Warasch. Mnenja so se razhajala od treznosti in previdnosti (Nischelwitzer) do skrajnih obsojanj slovenske politike na Koroškem (predvsem Stritzl, pa tudi Raming). Višek Stritzlove samopašnosti je bil, da je skušal zanikati obstoj vsakršnega ekstremizma med koroškimi Nemci. A obsojal je z vso ostrino — kot dela to že vrsto let — slovenski „ekstremizem“.

Zastopniki KTZ, VZ, in KZ so tudi zahtevali, da je treba razlikovati med „radikalnimi“ stališči obeh osrednjih organizacij na eni in koroškimi Slovenci na drugi strani. Navidezen dokaz za taka nasprotja med Slovenci samimi je za Stritzla izid ugotavljanja 14. novembra.

Če je bil namen te radijske oddaje pomiriti duhove na Koroškem in izgladiti pot pravični rešitvi člena 7 v popolnem soglasju z zastopniki koroških Slovencev, moramo reči, da je to spodletelo. Ne nazadnje po zaslugi gospoda Heinza Stritzla, ki stalno izjavlja, kako naklonjen je koroškimi Slovincem sam skupaj s svojim listom. Toda po njih dejanjih jih boste spoznali...

službo, tokrat pri socialistični družbi za gradnjo stanovanj. Zopet je tarna, da je zapostavljen, ker je hotel odkriti škandal. Že leta 1974 je dejal, da ve za škandalozna dejanja politikov...

Pri nekem drugem podjetju pa so ga vrgli ven, ker bi v obratnem slučaju odpovedali ostali nameščenci. Tudi policija ve, da gre za posebneža, ki se skuša delati važnega in da velja za kverulanta.

Njegova življenjska pot je jako zamotana. Na uredništvo NT prihajajo vedno nova opozorila; informanti pravijo, da je služil v kacetu kot kapo, da je bil v angleški tajni službi na Koroškem, da ima stanovanje polno orožja in podobno. Vsekakor pri Güttlerju ni bilo hišne preiskave, akoravno je dokazano, da je on imel strelivo (saj ga je prinesel policiji), Waraschu pa tega nikakor ne morejo dokazati. Tudi niso napravili prstnih odtisov na razstrelivu.

Tudi policija očitno ni bila prepričana o pravilnosti Güttlerjevih izjav, kajti ni si upala napraviti past za Warascha in je verjela le kverulantu Güttlerju.

Tako se je zgodilo, da se je Güttler obrnil na uredništva časopisov (zadeva o pismih politikom se je medtem izkazala kot pretiravanje oziroma neresničnost) in zahteval denar, ker hoče odkriti bombne atentatorje. Pri ORF so ga vrgli ven, ker so ga spoznali za kverulanta, odprto uho pa je našel pri Kurierju. Med koroškimi novinarji je odprta tajnost, da je Güttler imel obljubljenih 10.000 šilingov, če bi Kurier to zadevo prinesel kot prvi. ORF je po indiskreciji zvohal zadevo, ter še pred Kurierjem prinesel prvo vest. Güttler mora sedaj biti vesel, če sploh pride do kakšnega groša. Kajti tudi premije za bivše atentate (vsega skupaj 100.000 šil.) veljajo le za storjene in ne za menda načrtovane atentate...

V četrtek popoldne so obravnavali pred senatom, ali naj izpustijo Warascha. Že prej je državni tožilec odklonil dr. Grilca kot odvetnika. Solidarnostne izjave so poslali tudi celovški Solidarnostni komite, dunajski komite pa je zahteval politično rehabilitacijo Warascha. Medtem se je izkazalo, da Warasch tudi ob drugem času (ko naj bi predal nekje v gozdu nov tempirani vžigalnik) ni mogel biti tam, kjer ga hoče Güttler imeti. Warascha je obiskalo v zaporu že več znancev.



# Problem našega časa: brezposelna mladina

Zadnja leta se javnosti vsiljuje nov problem: naraščajoča brezposelnost mladine. Podobno kot v regionalnem merilu naše dežele je tudi v državnem in mednarodnem merilu premalo delovnih mest na razpolago. Ta resnica je bila konec minulega tedna jedro vprašanj, s katerimi se je bavila zvezna vlada na svojem klavzurnem zasedanju v Bad Kleinkirchheimu. Ta resnica pa je tudi jedro problemov, ki jih v svojem letnem poročilu navaja deželni urad za delo v Celovcu.

Problem povpraševanja za delovnimi mesti in njihove ponudbe je zadnja leta postal večji kot na prvi pogled izgleda. Celovito gledano sta ga sprožila

- na eni strani v zvezi z večajočo gospodarsko recesijo naraščajoča brezposelnost,
- na drugi strani pa vstopanje

šoli odrasle mladine iz na rojstvu bogatih letnikov v poklicno življenje.

Zaradi tega v Evropi ni le čedalje težje obdržati svoje delovno mesto, marveč se večja tudi zaskrbljenost mladine, kje bi se lahko zaposlila.

Lani se je širom Evrope delež brezposelnih gibal med 0,8 in 10 odstotkov. Najnižji delež so imele tiste zahodnoevropske države, ki so v zadnjih letih odslovile armado inozemskih delavcev. Na ta račun pa je narasel delež brezposelnih po tistih deželah, kamor so se vrnil njihovi delavci, ki so se v prejšnjih letih zaposlili v Zvezni republiki Nemčiji, v Švici, na Švedskem in v Avstriji. Pritisk šoli odrasle mladine na strani povpraševanja za delovnim mestom zaradi brezposelnosti povsod narašča. Marsikje je tako očiten, da govo-

rijo sociologi že o nevarnosti mladega proletariata.

Prva znamenja te nevarnosti so od leta 1974 naprej prisotna tudi v Avstriji. Zaradi brezposelnosti sedanjih delojemalcev najde doraščajoča mladina letnikov 1953—1962 čedalje težje delovno mesto, ki bi odgovarjalo njeni poklicni izobrazbi oziroma njenim poklicnim željam. Njeni zadevni problemi so tem večji, ker izvira iz letnikov, ki so bili na rojstvih posebno bogati. V teh letih se je namreč letni višek rojstev (razlika med številom rojstev in številom umrlih) na tisoč prebivalcev gibal med 10 in 12, medtem ko se je pozneje gibal le še med 5 in 8. S tem je od leta 1970 naprej stopilo letno okoli 100.000 šoli odraslih mladih ljudi v poklicno življenje, iskalo delovno mesto ali pa — od leta 1975 naprej — čaka na njega.

Ker medtem ni prišlo do ublažitve gospodarske recesije in ker se utegne po vseh prognozah leta prihodnja leta še povečati, je brezposelnost mladine osnovni socialni problem, ki se javnosti čedalje bolj vsiljuje.

V času, ko sta v Avstriji 2 odstotka delojemalcev brezposelna, se bo s strani mladine število, ki išče delovno mesto, letos zvečalo za okrog 40.000.

Še bolj kot v državnem merilu je brezposelnost mladine akutna na Koroškem, posebej na njenem gospodarskem obrobju. Lani se je tu število brezposelnih gibalo med enim in deset odstotkov, v letnem poprečju pa je znašalo 6 odstotkov. Medtem ko sta v državnem merilu na sto zaposlenih odpadla dva brezposelna, je bil februarja na Koroškem vsak deseti delojemalec brezposeln. Poleti je bilo v deželi sicer manj brezposelnih, toda sedaj jih je več kot pred letom dni, kajti število mladine, ki išče delovno mesto, se je medtem zvečalo in se giblje že pri 1500. Tekom leta pa se bo zvečalo za nadaljnjih 1500, trdi deželni delovni urad.

Najbolj akuten je problem brezposelne mladine na koroškem gospodarskem obrobju, kamor sodi tudi večji del dvojezičnega ozemlja. V koroškem poprečju se je višek rojstev med leti 1953 in 1962 letno gibal pri 10 do 11 na tisoč prebivalcev. V istem času se je n. pr. v okraju Velikovec gibal pri 15, v okraju Šmohor pa pri 12. Temu nasproti se je v Celovcu in Beljaku gibal med 1 in 3. Zaradi tega je sorazmerno na tem ozemlju več mladine brezposelne kot po deželnih gospodarskih centrih.

V popolnem protislovju je s tem v zvezi ponudba delovnih mest v deželi. Že leta 1971 je bilo v Celovcu in v Beljaku na 1000 prebivalcev 550 delovnih mest na razpolago, po okrajih dvojezičnega ozemlja pa jih je bilo v obrtni dejavnosti in na terciarnem sektorju gospodarstva na razpolago le 170 do 200. Medtem se je ponudba delovnih mest po teh okrajih prej zmanjšala kot zvečala, medtem ko je v Celovcu in Beljaku gotovo večja kot pred sedmimi leti.

Tako gledano je mogoče trditi, da je dandanašnji problem brezposelne mladine na dvojezičnem ozemlju večji kot je v deželnem merilu. Baš to pa je treba pripisati na rob zadevnih globalnih poročil, ki jih je bilo slišati konec minulega tedna. Tembolj, ker imamo na Koroškem s tem v zvezi že spet opravka s socialnim zastopavljanjem slovenske mladine, ki išče zaposlitve in marsikje tudi iste, ki se je mogla v zadnjih letih zaposliti. (bl)

imenuje socialistična stranka, dva ljudska, po enega pa svobodnjaška stranka in Cerkev; preostalih osem naj bi imenovali slovenski organizaciji. Prav ta sosvet pa skupaj z zakoni, na katerih počiva, Slovenci zavračajo kot revizijo državne pogodbe. V tej luči pa postaja aretacija Warascha veliko bolj razumljiva: gre za poskus predstaviti obe slovenski organizaciji, ki sta edini učinkoviti centrali boja Slovencev za njihove pravice, kot ekstremistični sekti, ju po tej poti opozoriti, da je čas, da se „spametujeta“, ali pa ju do kraja diskreditirati pred javnostjo in s tem olajšati pot za samovoljno izbiro takšnih članov sosveta, ki z organizacijama nimajo nobenega opravka (pa tudi z resničnimi potrebami boja Slovencev seveda ne).

Ob tej priložnosti bi kazalo napisati nekaj besed o tem, kako po svetu prihaja do fašistoidnih zlorab oblasti in njenih organov, pa naj gre za zlorabo oblasti proti de-

(Dalje na 3. strani)

## Primer Warasch: Izjava KB

Centralni komite Komunistične zveze Avstrije / Kommunistischer Bund Österreichs

● Avstrijski zvezni vladi, v r. g. zveznemu kanclerju dr. Kreiskemu

● Zveznemu ministrstvu za pravosodje, v r. g. z. m. dr. Brodu

● Zveznemu ministrstvu za notranje zadeve, v r. g. z. m. Röschu.

Komunistična zveza Avstrije (Kommunistischer Bund Österreichs) obsoja najostreje aretacijo osrednjega tajnika Narodnega sveta koroških Slovencev Filipa Warascha. To je točno naperjen napad na slovenski osrednji organizaciji, z namenom, da bi kriminalizirali nju in njune zastopnike ter nanju pritiskali, potem ko je slovenska manjšina na njen poziv uspešno bojkotirala ugotavljanje manjšine, ko slovenski organizaciji še naprej vztrajno odklanjata zakon o narodnih skupnostih in zahtevata v nasprotju s tem zakonom uresničitev pravice do dvojezičnosti pri vseh uradih, oblasteh, v šolstvu, v otroških vrtcih ter pri napisih in oznakah na vsem dvojezičnem območju.

To je tudi napad na vseavstrijsko gibanje proti ugotavljanju manjšine in za uresničitev manjšinskih pravic.

Da so aretirali Warascha na isti dan, ko so sklenile parlamentarne stranke diskriminirajočo rešitev vprašanja krajevnih napisov, ki so jo Slovenci že vedno odklanjali in ki nasprotuje členu 7 državne pogodbe, je vrhu tega dobro pripravljena provokacija.

Mi zahtevamo: Takoj naj zaključijo začetno preiskavo, takoj naj izpustijo osrednjega tajnika Filipa Warascha. Proč z rešitvijo vprašanja krajevnih napisov, ki so jo sklenile tri parlamentarne stranke 21. 1. 1977. Proč z zakonom o narodnih skupnostih!

## Avstrijska širokogrudnost

Na Dunaju so sklenile 21. 1. 1977 vse tri parlamentarne stranke SPÖ, ÖVP, FPÖ, da bodo postavili dvojezične krajevne napise v desetih občinah, in ne le v štirih, kot bi bilo to možno po rezultatih ugotavljanja 14. novembra lani. Avstrija je širokogrudna, Slovincem da več, kot jim pristojno po 14. novembru. Tako na tiho so še dodali, da niso mišljene občinske meje 1976 ali 1977, temveč občinske meje 1955. Stvar je že bolj žalostna. Po drugi strani pa se je seveda čudežno povečalo število občin.

In zdaj bodo nastopili in začeli primerjati število „dvojezičnih“ občin s številom dvojezičnih občin v SR Sloveniji. Že danes je gotovo, da bo SR Slovenija slabo odrezala. Ima namreč samo celih pet dvojezičnih občin. To so: Koper, Izola, Piran (italijanska manjšina) ter Murska Sobota in Lendava (madžarska manjšina). Pri dveh manjšinah samo pet dvojezičnih občin!

Tu je na Koroškem že vse drugače. Domnevajo tudi, da se število deset ne bo več pomnožilo. To pa zaradi tega, ker bi se sicer heimatdienst preveč razhudil. So itak že tako divji, ko niso samo štiri občine. Laže bi bilo potem usmeriti vse sile v tiste kraje. Domnevajo tudi, da bo sploh samo deset dvojezičnih napisov na Koroškem. Da bodo vse enakopravne. Da bo tudi imela vsaka od teh znamenitih občin vsaj eno turistično privlačnost več, ko napovedujejo bolj slabe čase za turizem. Tako za tolažbo.

## Gospodarski komentar:

# Nekaj pripomb k oskrbi z mesom

V poprečju prebivalec naše države kupi in zaužije letno okoli 65 kilogramov mesa. Za to je treba letno prirediti, spraviti na trg, zaklati, predelati in prodati okoli 500 milijonov kilogramov mesa. Ta količina odgovarja 2 milijonoma spitanih goved ali pa 6 milijonom spitanih prašičev. S tem poraba mesa prekaša porabo vrste drugih življenjskih potrebščin, recimo sadja in zelenjave, oblačil in obutev in še marsikaj drugega, kar mora naša država uvažati. Torej vzrokov je dovolj, da se vlada že od nekdanj znanja za razvoj proizvodnje in ponudbe mesa.

Celovito gledano v naši državi prireja mesa docela zadostuje za oskrbo prebivalstva z njim. Če bi se pri povpraševanju za njim, njegovimi vrstmi in izdelki nekoliko bolj ravnali po ponudbi s strani kmetijstva, govejega in svinjskega mesa ne bi bilo treba uvažati.

Osnovna baza za prirejo mesa in za njegovo ponudbo je vsakoletno število krav in svinj. Njihovo število niha in sicer skladno z letnimi pridelki krme in z razvojem cen na mednarodnem trgu z živino. Pri tem je treba še upoštevati, da avstrijsko kmetijstvo spričo danih proizvodnih pogojev že več kot 20 let pridedi več govejega mesa kot ga za oskrbo prebivalstva potrebujemo. Ko moramo za viške tega mesa iskati kupce na inozemskem trgu, imamo svinjskega mesa premalo in smo konstantno njegovi uvozniki. Avstrijci namreč na področju porabe mesa slovimo po tem, da sorazmerno zaužijemo največ svinjskega mesa v Evropi. Na celokupni porabi ima svinjsko meso delež blizu 70 odstotkov.

V tem pa korenini avstrijska problematika na trgu z mesom. Če gledamo nazaj tja do leta 1966, potem lahko spoznamo, da smo morali v poprečju vsako leto uvoziti okoli deset odstotkov svinjskega mesa, tu in tam pa še veliko več. Do jeseni 1976 smo imeli le 1971 izvozne viške prašičev in to le za čas šestih do osmih mesecev. Podobne izvozne viške imamo v tej zimi in bomo imeli z njimi opravka tja do poletja.

S ponudbo prašičev na inozemskem trgu v bistvu nismo prisotni. Za našo vsako peto do šesto leto se ponavljajočo malenkostno ponudbo na inozemskih tržiščih ne najdemo kupcev in ne dosežemo cen, ki bi krile stroške prireje. Zaradi tega sedaj podobno kot leta 1971 padajo cene klavnih prašičev, čeprav ponudba govejega mesa zdaleka ne pritiska na trg kot je

zaradi težav pri izvozu pritiskala od poletja 1974 do poletja 1975.

Spričo prekomerne ponudbe svinjskega mesa po prekinitvi njegovega uvoza lani na jesen, vladi ne bo preostalo drugega, kot da bo poskrbela, da bodo viški v višini 6 do 8 odstotkov prišli do prebivalstva po poti akcije pocenjenega mesa podobno kot se je to zgodilo svoj čas, ko je ob pomanjkanju možnosti izvoza prišlo do viškov govejega mesa. Če do take akcije ne pride, bo na strani prireje prišla ponudba že na začetku prihodnje zime padati in bo treba spet svinjsko meso uvažati in za njega odrajtati dragocene devize.

Zakonit instrumentarij za take in podobne intervencije ima vlada v komisiji za živino in meso pri zveznem ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo, ki je bila instalirana lani poleti na osnovi tedaj sklenjenega zadevnega zakona. Ta komisija je pred kratkim določila že leta 1951 uveljavljeni, pozneje pa odpravljeni sistem urejanja trga z živino. Ta sistem vsebuje pravila, ki določajo, kdaj je vlada dolžna, da poseže v dogajanja na trgu z

živino. Zaenkrat je vlada dolžna, da poseže v dogajanja na trgu z živino z intervencijskimi odkupi in skladiščenjem mesa, če poprečne neto-cene na živinskem trgu St. Marx na Dunaju padejo pri bikih pod 22.00 šil., pri kravah pod 16.00 šil., pri živih prašičih pa pod 19.50 šilingov. V dogajanja na trgu pa mora tudi poseči, če na istem trgu zaklani prašiči ne dosežejo več cene 23.50 šil., zaklana teleta v koži pa 34.00 šilingov.

Če pa cene za žive bike presežejo ceno 25.00 šil., za kilogram žive teže, je vlada dolžna, da dovoli njihov uvoz. Pri živih kravah je isti kriterij določen s 18.00 šil., pri prašičih pa s 22.00 šil. za žive in s 26.50 šil. za zaklane živali.

Tako daleč odločitev socialnih partnerjev v tej komisiji, ki so Avstrijska sindikalna zveza, Konferenca prezidentov Kmetijske zbornice, Zvezna gospodarska zbornica in Svet delavskih zbornic glede bodoče ureditve trga z mesom v svrhu zanesljive oskrbe po cenah, ki naj bi zadovoljile tako konzumente kot producente. (bl)

IZ DRUGIH ČASOPISOV — IZ DRUGIH ČASOPISOV — IZ DRUGIH

## Koroška elegija v rjavem

(Od dopisnika „Dela“ v Avstriji)

Če je bil na Koroškem doslej sploh še kdo, ki je gojil upanje, da se bo avstrijska politika na manjšinskem območju po 14. novembru (potem ko je na preštevanju naletela na tako soglasen odpor Slovencev na Koroškem in Hrvatov na Gradiščanskem) kaj spremenila, je moral minuli petek takšno upanje pokopati. Dva dogodka sta namreč potrdila, da stopa Avstrija naprej po stari poti revizije sedmega člana državne pogodbe in vsiljevanja takšnih rešitev, ki so le krinka za nadaljnje ponemčevanje nenemškega prebivalstva — in da na tej poti res ne misli izbirati sredstev. Pri čemer je petkot dan še posebej opozoril na tiste sile, ki resda iz ozadja, vendar pa odločilno in suvereno oblikujejo manjšinsko politiko avstrijskih oblasti: na sorazmerno nevidno, zato pa učinkovito razpredeno nemškonaacionalistično mafijo.

Tako se je v petek zgodilo, da so se tri avstrijske parlamentarne stranke s kanclerjem Kreiskym na čelu dogovorile, da gredo naprej z uresničevanjem tiste lanske zakonodaje, ki so jo Slovenci na Ko-

roškem zavrnilo zaradi več razlogov.

In medtem ko je na Dunaju blestela visoka avstrijska politika, je Koroška isti dan še enkrat zažarela v svoji rjavi, „domovini zvesti“ barvi: v idiličnem soglasju policije in pravosodja ter v operaciji, ki ima vse značilnosti zlorabe oblasti v politične namene, so v Celovcu aretirali osrednjega tajnika narodnega sveta koroških Slovencev Filipa Warascha. Obtožbo — napepljevanje k razstrelitvi celovške transformatorske postaje — je podpirala samo izjava socialno in psihološko ogroženega šestdesetletnika, kar pa preiskovalnega sodnika očitno niti najmanj ni motilo in je Warascha po spektakularni preiskavi spektakularno poslal v preiskovalni zapor.

Če je dokazano gradivo pičlo, so toliko bolj zgovorne okoliščine, v katerih je do aretacije prišlo. Kreisky je s svojimi sobesedniki v petek med drugim sklenil, da bodo še do konca tega meseca na podlagi lanskim julijskih zakonov imenovali slovenski manjšinski sosvet (šestnajst članov, od tega jih 4



# Akcija proti Waraschu, NSKS in vsem Slovincem

Predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev se je na posebni seji v petek, 21. januarja, ukvarjalo z ukrepi avstrijskih oblasti proti članu predsedstva, osrednjemu tajniku dipl. jur. Filipu Waraschu, menda na podlagi privatne ovadbe nekega Gottfrieda (Floriana) Güttlerja. Po pregledu pismenih podlag, ki v tej zadevi ležijo v Narodnem svetu koroških Slovencev, je bilo ugotovljeno, da se je Güttler enkrat, v zgodnjem poletju 1976 obrnil na našo organizacijo, predvsem na osrednje tajništvo, s prošnjo, da bi intervenirali zanj zaradi — po njegovem mnenju neutemeljene — odpustitve pri neki družbi za gradnjo stanovanj. Güttler je tedaj izjavil, da je diskriminiran zaradi tega, ker ima koroško Slovenko za ženo.

Osrednji tajnik Warasch se je kot v podobnih primerih zavzemal za to osebo in je skušal za tega moža, ki je stal kratko pred svojo upokojitvijo, najti primerno delovno mesto. Intervencije pa so bile brezuspešne, kar verjetno leži v osebi Güttlerja samega, ker se je Güttler čutil stalno zapostavljene-

ga ter potemtakem bil v permanentnem konfliktu s svojo okolico.

Spričo teh dejstev, ki so, kakor zdaj vemo, znana tudi varnostnim organom, je še bolj čudno in docela nedoumljivo, kako so postopali varnostni organi proti neoporečeni osebi kakor Waraschu, ko so napadli ob treh zjutraj njegovo stanovanje ter ga aretirali, ne da bi Warascha informirali o vzroku njihovega brutalnega in nadvse glasnega postopanja. To kljub dejstvu, da je kraj njegovega bivanja — tako stanovanje kakor tudi pisarna — ravno varnostnim organom zadosti znan. Akcije proti Waraschu se je udeležilo nad 100 varnostnih organov, ki so Warascha, ki se je vračal domov, zalezovali s tem, da so zaprli ceste ter dali drugim prebivalcem hiše navodila, naj sodelujejo pri aretacijskih ukrepih.

Warascha so od trenutka njegove aretacije ob treh zjutraj nepretrgoma zasliševali do večernih ur in pri tem vedno zopet poskušali, da bi mu podtaknili vsa mogoča nasilna in nerazjasnjena dejanja na Koroškem.

Že samo to očitno kaže na skrajno pomanjkanje dokazov oblasti v tej več kot vprašljivi zadevi.

Ostala zasliševanja so se vršila tako, da prizadete osebe s strani zaslišujoče oblasti sploh niso bile informirane, ali morajo izpričati kot priče, obdolženci ali drugače udeleženi v tem postopku. Razen tega — kakor je pač na Koroškem očitno navada — tistih oseb niso informirali ne o dolžnostih, niti ne o pravicah.

Hišne preiskave — tako pri Waraschu na Djekšah, njegovi domači občini, kakor v njegovem celovškem stanovanju — so ostale brez rezultata; niso našli ničesar, kar bi kazalo na to, da je Warasch v posesti „peklenskih strojev in razstreliva“, in kar bi dokazalo, da je Warasch „s predajo razstreliva in peklenskega stroja“ Güttlerja „napeljal k atentatu“. Torej se opirajo varnostne oblasti le na netočne podatke neke ne docela jasne „priče“. Kajti Güttlerju gre v prvi vrsti za lastno glavo, ker je imel razstrelivni material ter orožje.

Zanimivo je, da pri Güttlerju ni bilo hišne preiskave.

Značilno je stališče vodje državnega tožilstva Celovec, dvornega svetnika dr. Stoiserja, v avstrijskih medijih, kjer je poskušal javnosti

pojasniti, da so trditve „priče“ Güttlerja resnične, na vprašanje, če so pri hišni preiskavi našli obremenjujoči material, pa je molčal. Očitno so vzroki za preiskovalni zapor nezadostni.

Po mnenju predsedstva Narodnega sveta koroških Slovencev gre brezdvomno za poskus, da bi ne ljubo politično osebnost diskreditirali ter uničili. V tem ne vidimo nobenega slučaja, ker je ravno Filip Warasch bil že večkrat tarča ne kvalificiranih napadov. S tem ukrepom naj bi ravno v tem trenutku pritiskali na slovensko vodstvo, ko skušajo proti volji Slovencev letem oktorirati zakonska določila, ki so v jasnem nasprotju s členom 7 avstrijske državne pogodbe. Groteskno je, če se ravno v teh dneh merodajni avstrijski politiki vehementno zavzemajo za borbe za človekove pravice na Češkoslovaškem, istočasno pa zaprejo borbe za človekove in manjšinske pravice v Avstriji.

Prepričani smo, da gre za dolgoročno pripravljeno in načrtovano akcijo proti manjšinskemu politiku Waraschu, proti Narodnemu svetu koroških Slovencev ter proti manjšini saml. Pojasnitev v tej smeri je torej nujno potrebna.

Predsedstvo Narodnega sveta ko-

roških Slovencev torej poziva vse pristojne oblasti — tudi v interesu razvoja na Koroškem, da Warascha takoj izpustijo.

## Izjava ZSO

Izvršni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem je na svoji seji 22. januarja 1977 zavzel stališče k obdolžitvam proti osrednjemu tajniku Narodnega sveta koroških Slovencev:

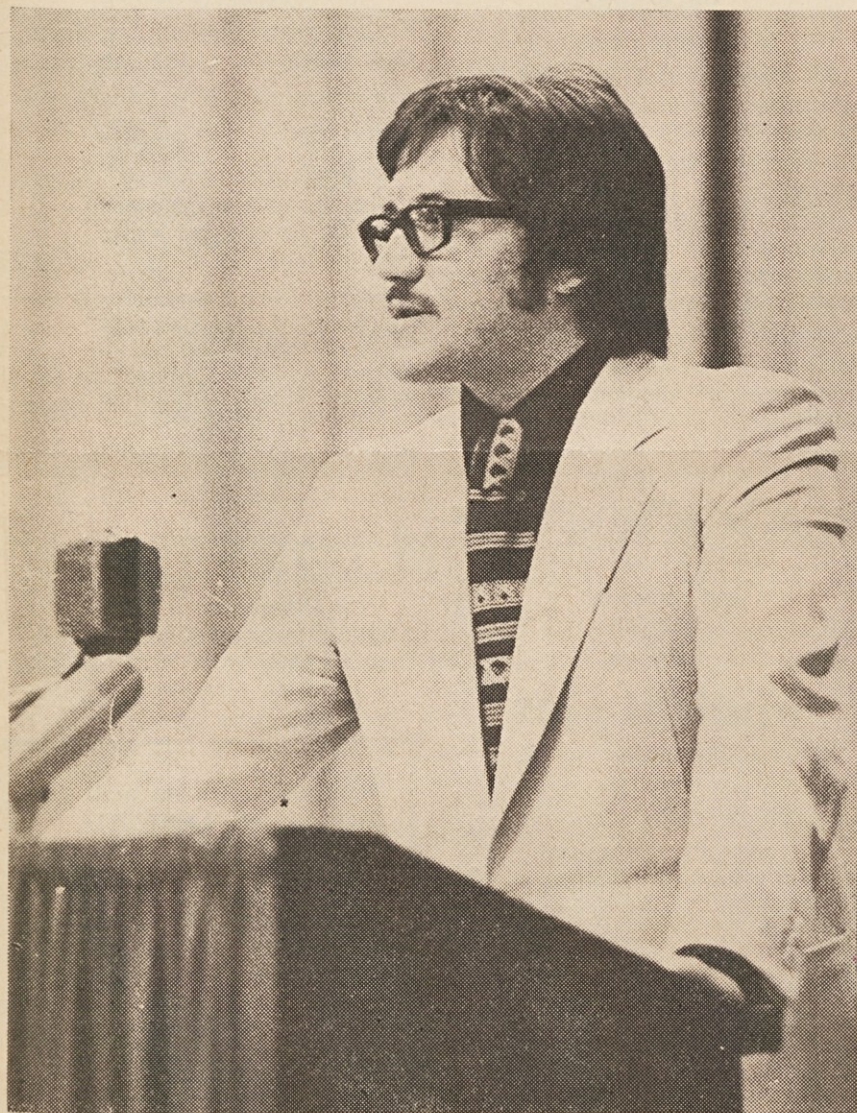
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem se izreka odločno proti temu, da se neka oseba, ki jo dolžijo kaznjivega dejanja, kratko malo označi kot kriva, ne da bi njena krivda bila dokazana v javnem postopku, v katerem so zasigurani tudi v smislu zakona vsi potrebni pogoji za njeno obrambo. Prav tako pa Zveza slovenskih organizacij zavrača vse pavšalne trditve proti manjšinskemu zastopstvu, kakor se je to deloma zgodilo v stališčih množičnih občil.

Vse to je v nasprotju tako z deklaracijo o človekovih pravicah z 10. 12. 1948 kakor tudi v nasprotju z avstrijsko ustavo in postavi tisto politiko v slabo luč, ki se je prikazala v zadnjih dneh v istih občinah glede dozdevnih postopkov proti človekovim pravicam v drugih državah.

Dejstvo, da je do tega namišljenega dogodka prišlo že pred 14. 11. 1976 in so ravno v teh dneh v obliki show-a objavili rezultat sklepa treh strank v nadaljnji fazi reševanja manjšinske problematike, dopušča sklep, da je šlo pri tem za dobro premišljeno provokacijo sil v ozadju, ki je naperjena na to, da bi izključili manjšinsko zastopstvo od razgovorov z vlado ali bi vsaj nanje izvajali pritisk.

Zveza slovenskih organizacij zato zahteva popolno razjasnitev te vseskozi nepregledne zadeve, prav tako njeno ozadje, takojšen zaključek predpreiskav proti osrednjemu tajniku Narodnega sveta koroških Slovencev ter njegovo takojšnjo izpustitev.

Zveza slovenskih organizacij se bo ne glede na takšne provokacije tudi vnaprej z vso odločnostjo zavzemala za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem ter se bo zoperstavila slehernemu poskusu revizije državne pogodbe, da bi zožili manjšinske pravice iz člena 7 ter bo vztrajala na konsekvantni izpolnitvi člena 7 državne pogodbe.



Osrednji tajnik NSKS Filip Warasch, slika ga kaže kot govornika na protestni manifestaciji 21. marca lani v koncertni dvorani v Celovcu, je zaradi svoje odločnosti že dolgo trn v očeh avstrijskih oblasti.

## Koroška elegija v rjavem

(Nadaljevanje z 2. strani)

lavskim množicam ali proti tistim, ki niso zatirani samo socialno, marveč tudi nacionalno. Delavskemu vrenju nasproti je italijanska buržoazija (tista, ki venomer govori o miru in redu, vendar pa ima seveda pri tem v mislih svoj mir in svoj red) deset let podtikala bombe in atentate in ga tako predstavljala kot nosilca socialnega nemira in nereda; dokler se ni izkazalo, da je atentate organizirala sama in tudi bombe podtikala sama, pri čemer se je posluževala celih sektorjev državnega organizma (politična policija, tajne službe), ki so ob slehernem atentatu, ki so ga bili organizirali sami, začelnjali racije — politične in policijske — proti „levici“. Kdor torej ni naiven, bo v aretaciji Warascha kmalu odkril isto shemo.

Iz vsega tega pa sledi še eno:

da se je Filip Warasch znašel v zaporu v resnici zato, ker je Slovenec, ker Slovenec hoče ostati, ker je prepričan, da ima do tega pravico in ker se hoče za to pravico bojevati, tudi organizirano. Resnični delikt, ki ga je Warasch zagrešil, je zatorej mnenjski delikt — in zato so ga zaprli. V tisti Avstriji, ki se te dni tako doneče trka na svoje demokratične prsi in odkriva politično preganjanje ne samo v ČSSR, na Poljskem in SZ, marveč tudi v Jugoslaviji. Toda morda je celovška metoda res boljša — zakaj bi se ta najpopolnejša od vseh demokracij politično eksponirala in tvegala, da jo svet obsoja zaradi kratenja najosnovnejših človekovih pravic, če pa lahko takšnemu nadležnežu podtakne majhno bombo ali nekaj hašiša in mu nato sodi kot navadnemu kriminalcu?!

Marjan Sedmak

GORICA:

## Obtožen, ker je govoril slovensko

V četrtek je na okrožnem sodišču v Krmini prva obravnava proti Gradimiru Gradniku, goriškemu Slovincu in vinogradniku. Gradnik je pred kratkim prevzel tudi vodstvo goriške Slovenske skupnosti (ki se da primerjati s koroško KEL), lani pa je prvič v zgodovini v svoji občini nastopil s slovensko listo. Mandata ravno toliko da niso dobili, vendar pa so si pritegnili nevoljo vseh strank, kajti vsem so odvzeli glasove. V tej luči je treba gledati postopek proti Gradniku.

Kakor je NT v eni od prejšnjih številčk že na kratko poročal, dolžijo Gradnika ničesar drugega kot „delikta“, da je pač govoril slovensko. Zjutraj, 15. junija 1975, — tedaj so bile volitve — je kot zastopnik Slovenske skupnosti obiskal vseh 9 volišč krminske občine, tam predstavil slovenske predstavnike v volilni komisiji ter jim dajal direktive — v slovenščini seveda. To pa je bilo ostalim očitno preveč. Krivili so ga, da dela nedovoljeno propagando za svojo listo.

Zanimivo, da so ravno komunisti spravili po več kot poldrugem letu vso zadevo na sodišče. Pod-

župan Ricciari, funkcionarji Patat ter Blažič (vsi KPI) so dejali, da pač ne bodo trpeli slovenske propagande. „Zakon ne dovoljuje govoriti v slovenščini“ je bila njihova argumentacija. Prav tako jim ni ugajal majhen lepak Slovenske skupnosti na Gradnikovem avtomobilu, tudi ne, da je nesel na volišče simbol Slovenske skupnosti — lipovo vejico. Toda vse to ni bilo važno. Odločilno je bilo le to, ker je govoril slovensko. Torej se bo moral Gradnik zagovarjati pred sodiščem. Njegova advokata bosta deželni svetovalec dr. Drago Štoka ter dr. Peter Sancin.

Gradimir Gradnik je prej bil pet let podžupan v svoji občini, in sicer na listi demokristjanov. Že pet let prireja v svoji občini slovenske prireditve, nekaj, kar v prejšnjih časih ni bilo v navadi.

Na listi demokristjanov je sicer dosegel tudi nekaj uspehov, tako na primer deloma slovenske krajevne napise v svoji občini, vendar je bil prepričan v potrebo samostojnega nastopa.

## Protest KSŠ

Nikakor ni slučaj in tudi ne „tragika“, o kateri šef koroške ÖVP Bacher skoraj zbegano govori, da so Warascha aretirali isti dan, ko so se na Dunaju posvetovali v okviru vrha treh strank o določilih, kako bi izvedli manjšini sovražni zakon o narodnih skupnostih, ki je proti državni pogodbi. Ravno isti dan so se zedinile stranke, da bodo spomladi le več v 10 (!) občinah južne Koroške postavili dvojezične napise. Takšno „rešitev“ odklanjajo koroški Slovenci, namesto tega zahtevamo uresničitev v členu 7 zajamčenih pravic na celotnem dvojezičnem teritoriju. To ni dejstvo, da bodo 31. januarja nadaljnja pogajanja slovenskih zastopnikov z vlado v okviru kontaktnega komiteja, kaže na to, da je aretacija Warascha bila dobro premišljena in dobro pripravljena akcija, ki naj bi pomagala uveljaviti zakon o narodnih skupnostih, ki ga koroški Slovenci kot celoto

(Nadaljevanje na 8. strani)

## Dunajski Solidarnostni komite: policija postopala kakor KGB!

„Po eni strani poznamo osebo osrednjega tajnika Narodnega sveta koroških Slovencev kot tudi vse informacije, ki so jih doslej objavili o tej osebi in na katerih trditve opirajo oblasti svoje postopanje proti Filipu Waraschu; zaradi tega smo prepričani, da naj bi tu postal eden najbolj profiliranih zastopnikov slovenske narodne skupnosti na Koroškem žrtev prozornega političnega komplota, pri katerem so neznane samo še natančne dimenzije. To moramo sklepati predvsem spričo dejstev, da so začeli postopati proti Waraschu prav ob tistem času, ko se začinjajo odločilna pogajanja med zastopniki koroških Slovencev in zvezno vlado, kar da sumiti, da hočejo s tem torpedirati ta pogajanja.“

Na splošno nas opozarja ta primer na kriminalne metode kriminalizacije politično neprijetnih oseb, kot so to počenjale po vsem svetu že večkrat razne tajne službe od CIA do KGB. Ob tem se spominjamo primera iz najnovejše preteklosti: podtikavanja KGB, češ da so sovjetski borci za državljanske pravice napravili bombni atentat na moskovsko podzemeljsko železnico. Pri tem pa seveda obstaja kar bistvena razlika: V Moskvi zaradi takih nesmiselnih trditev niso zaprli nikogar.

Iz navedenih vzrokov se solidariziramo z našim prijateljem Filipom Waraschem in zahtevamo od pristojnih oblasti, da ga takoj izpustijo iz preiskovalnega zapora.“



# Spominčica na grob gospe Justine Jug

## IZGORELA SVEČA

Blagor mu, ki se spočije,  
v črni zemlji v Bogu spi.  
Lepše sonce njemu sije,  
lepša zarja rumeni!

Te misli stare žalostinke so nas navdajale, ko smo v nedeljo, 3. januarja, popoldne, v Borovljah položili v grob umrlo gospo Justino Jug, vdovo zdravnika dr. Matka Juga. Njeno življenje je potekalo v sreči, a prepletale so ga mnoge bridke preizkušnje.

Rojena je bila leta 1892 v ugledni, pd. Zvrhnji Mlečnikovi družini na Zvrhnjem Kotu v Selah. Da bi mogla obiskovati ljudsko šolo v Selah, jo je vzel župnik Ivan Nagel pod streho. Kot dekle se je izobrazila s čitanjem knjig in je bila navdušena in agilna članica takratne dekliške Marijine družbe. Leta 1920 se je poročila z Jugovim Tevžejem, ki je študiral na dunajski univerzi medicino. V zakonu

sta se jima rodili dve deklici: Vida in Zora. Ko je mož študije dovršil, se je naselil v Borovljah in kmalu zaslovel kot dober zdravnik. Ljudje so ga radi imeli tudi zato, ker so se z njim mogli po domače pomeniti. Čez več let je z najetim posojilom kupil lepo vilo na Dobrovi, nekako v predmestju Borovlj.

Bili so takrat za družino zlati časi. Toda minili so, ko je leta 1935 smrt ugrabila moža, starega šele 42 let. Sedaj se je začel za mlado vdovo težak križev pot bridkih skrbi. Hiša še ni plačana, in kje si oskrbeti vsakdanji kruh? Vzela je s sestro Olgo v najem pd. Mažejevo gostilno v Selah, po štirih letih pa stopila v službo pri dr. Derzoli na Dunaju in mu vodila gospodinjstvo. Potem se je vrnila v Sele; tu pa jo je v začetku leta 1943 z mnogimi drugimi Selani zagrabila kruta pest gestapa. Na podlagi samih sumničnej je bila obsojena na 5, hčerka Zora na dve leti, Vida na 9

mesecev zapora. Vida se je po prestani kazni poročila leta 1944 z zdravnikom dr. Valentinom Travnikom, mati Justina in hčerka Zora pa sta tudi prestali težke čase in se vrnila jeseni 1945. Po naklonjenosti zasedbene oblasti je dobila prosto stanovanje v hiši carinikov nad selsko vasjo, pozneje se je preselila na Dobrovo v Borovlje.

Tam so ji v hudi boleznii izbruhnile še posledice prestanega gorja, pa jo je njena krepka narava le še ohranila pri življenju. Sledilo je mirno življenje v novem stanovanju, v 2. nadstropju nove hiše, banke na glavnem trgu, kjer je gospodinjala hčerki Zori, uslužbeni v Celovcu. Pred par leti ji je lažja kap malo spačila obličje, a tudi to je po malem minilo. Hud udarec za materino srce pa je bila nepričakovana smrt šele 55-letne ljube hčerke Vide, lansko leto. Ni še minilo leto dni, pa ji je sledila še ona. Pa saj se smrti ni bala.

Taka je bila življenjska pot blage pokojnice. Ganljiva je bila njena zadnja pot v grob. Selski moški zbor ji je v slovo zapel ob mrtvaškem odru, ob grobu in nato v cerkvi zelo ganljivo in občuteno.

Pogrebne obrede je opravil domači župnik mons. Jožef Kanduth ob asistenci bivšega borovljskega kaplana, sedaj prefekta Ivana Olipa in plajberškega in selskega župnika. Bog ji bodi bogat plačnik za njeno trpljenje in žrtve, za zvestobo veri in narodu!

## BISTRICA NA ZILJI

(Snežni plaz zaprl cesto)

V bližini Bistrice na Zilji je v nedeljo, 23. januarja, ob 11. uri dopoldne snežni plaz nenadoma zasul del Blaške zvezne ceste. Zaradi nevarnosti nadaljnjih snežnih plazov na imenovano cesto, je okrajno glavarstvo v Beljaku odredilo zapreti cesto do preklica.

## ZILJICA

(Avto povozil pešca)

V svojem rodnem kraju na Ziljici je v soboto, 22. januarja, zvečer, tehnični nastavljenelec Peter Müller (star 25 let) iz Beljaka, povozil s svojim avtomobilom 45-letnega pomožnega delavca Johana Martina, ki se je vračal iz službe domov in ga hudo poškodoval. Ranjenega delavca so z rešilnim vozom prepeljali v deželno bolnišnico v Celovcu.

## SELE

V Selah je snega dovolj, smučarji so ga veseli in ga pridno izrabljajo. Vlečnica na Husovem zemljišču obratuje. Zelo dobro služi posebno začetnikom. Je na sončni strani, teren ni strm. Zato je posebno pripraven za šolarje.

## CELOVEC

(10% brezposelnih po končanem študiju)

Že leto dni vodi koroški deželni urad za delo tečaje za maturante, ki ne najdejo zaposlitve. Okoli deset odstotkov dijakov, ki so končali študij na srednjih ali poklicnih šolah Koroške, mora obiskovati tečaje, da bi v prihodnosti lahko našli kako službo. Torej, imamo tudi pri nas v deželi brezposelne mladostnike.

## ŠMORH

(Trčila na ledeni cesti)

V nedeljo, dne 23. januarja, zvečer, se je 20-letna gospodinja Gabrijela Praster iz Bistrice na Zilji peljala z osebnim avtomobilom po Ziljski zvezni cesti v Drevlje v občini Straja vas. Na poledeneli cesti pa jo je začelo zanašati. Nena doma je zavozila na levo stran ce-

stišča. V tem trenutku je naproti pripeljal avtomobil 74-letnega upokojenega inženirja Andreja Blümla iz Šmohorja. Prišlo je do čelnega trčenja, ki je imelo hude posledice: 22-letni bančni uradnik Erwin Praster, Gabrijela Praster, oba iz Bistrice na Zilji, inž. Blüml in 42-letna trgovka Magdalena Blüml iz Šmohorja so bili težko ranjeni.

## CELOVEC

(Gasilni brizgalnici)

Deželna vlada je dala gasilski-ma društvoma v Guttaringu in v Osojah za nakup dveh gasilnih brizgalnic: prvemu 600.000, drugemu pa 800.000 šilingov denarja podpore.

## ŠPITAL OB DRAVI

(Učenca povozil avtobus)

V Lendorfu pri Špitalu ob Dravi je povozil avtobus 12-letnega šolarja Mateja Setnika iz Maribora (Slovenija—Jugoslavija). Dečka, ki je brezglavo stekel čez Dravsko zvezno cesto, je mimo vozeči avtobus, ki ga je šofiral Mato Despot iz Zagreba (Hrvaška—Jugoslavija), podrl na tla in ga težko ranil. Hudo poškodovani Matej Setnik se sedaj zdravi v bolnišnici v Špitalu ob Dravi.

## VELIKOVEC

(Avtomobil v traktor)

Na Paški zvezni cesti pri Velikovcu je v soboto, 22. januarja, 22-letni mizarski pomočnik Theodor Hiebel iz Celovca s svojim avtomobilom, iz neznanega vzroka, zavozil v prikolico traktorja, ki ga je šofiral 30-letni Franc Kraußnigg iz kraja Na Blatu. Pri nezgodi je bil Hiebl sopotnik, 19-letni mizarski pomočnik Bruno Treyfoniuk iz Tur, hudo ranjen in ga je moral rešilni avto prepeljati v celovško deželno bolnišnico.

spd „zvezda“ v  
hodišah  
vabi na

## hodiški ples

ki bo v soboto, 5. februarja 1977, ob 20. uri pri čimžarju v dvorcu. nastopa tamburaški ansambel iz hodiš igrajo „dobri znanci“

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB vas prisrčno vabi na

## PLES SAK

v soboto, 29. januarja 1977, ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici. Igrajo „Štirje kovači“.

## CELOVEC

(Srna v mestu)



V sredo, 19. januarja, ob 21.30 je Celovčanka Marija Sluga našla na začetku Dunajske ulice (Wiene Gasse) čisto onemoglega srnjačka, ki je skušal, ko je zagledal Slugovo, pobegniti, a ni mogel zaradi ranjene glave.

Ker je sumila, da gre za steklo žival, je takoj obvestila policijo v deželni dvorcu. Službujoči policaj je poklical pristojnega lovca, ki je prenesel žival v klet svoje hiše. Nato je došli veterinar preiskal žival in ugotovil, da le-ta ne kaže nobenih steklostnih znakov. Sneg in zimske razmere so prignale žival, da si poišče hrane v mestu. Kot je veterinar

# PRIREDTIVNE

MATURANTJE 77 PRISRČNO VABIJO NA

## GIMNAZIJSKI PLES

KI BO V ČETRTEK, DNE 3. FEBRUARJA 1977, V DELAVSKI ZBORNICI V CELOVCU.

Vstopnina prostovoljna!

Igrajo: „Fantje treh dolin“ in „Katarinski fantje“.

Prisrčno vabljeni!

## FILM: „VRNITEV“

Prireditelj: SPD „Obir“ na Obirskem  
Kraj: Obirsko, pri Kovaču  
Čas: sobota, 29. 1. 1977, ob 20. uri

## FILM: „PASTIRCI“

Prireditelj: SPD „Vinko Poljanec“ v Škocijanu  
Kraj: Škocijan, v farnem domu  
Čas: petek, 28. 1. 1977, ob 14.30

## SKIOPTIČNO PREDAVANJE: O GORSKEM SVETU

Prireditelj: SPD „Vrtača“ v Slovenjem Plajberku  
Kraj: Slovenji Plajberk, pri Foltu  
Čas: petek, 28. 1. 1977 ob 19.30

## VESELOIGRA: „KLOBČIČ“

Prireditelj: SPD „Danica“ v št. Vidu v Podjuni  
Kraj: št. Primož, pri Voglu  
Čas: nedelja, 30. 1. 1977, ob 14.30

## FILM: „VRNITEV“

Prireditelj: SPD „Dobrač“ na Brnci  
Kraj: št. Lenart pri sedmih studen- cih, pri Jurču  
Čas: nedelja, 30. 1. 1977, ob 19.30

## 2. SANKARSKA TEKMA

Prireditelj: SPD „Obir“ na Obirskem  
Kraj: Obirsko, pri Kovaču  
Čas: nedelja, 30. 1. 1977, ob 9.30

Namesto venca na grob pokojnega inž. LAMBERTA MURIJA poklanja za tiskovni sklad NT:

250.— šilingov  
VINKO LEVSTIK,  
hotelir v Rimu.

# Na grob Keznarja s Plešivca

Umrli je mož — koliko takih je še med nami?

Tako in podobno se, dragi Miha Pack, sprašujemo, ki smo Te poznali skozi desetletja, ki smo bili Tvoji sopotniki in Te spremljali na zadnji poti tja, kjer vsak človek konča svojo življenjsko pot.

Kdor Te je poznal, je vedel, kaj si bil in kaj smo s Teboj zgubili. Na prosvetnem polju enako kot na kmečko- in komunalnopolitičnem področju domače občine, skratka na vseh področjih prizadevanj naše narodne skupnosti za svoj obstoj.

Za Tebe je bilo vprašanje klerikalca, liberalca, socialista ali komunističnega vprašanje. Do vsakega si našel pot in vsak Te je razumel. Bil si tvoren Slovenec na kotmirških in dalje na gorjanskih in rožanskih tleh. Iz svojega domačega okolja si kot tak v zadnjih 30 letih prerasel v osebnost, od katere smo se mlajši smeli samo učiti. Načitan in razgledan, kakor si bil, si našel vedno pravo odločitev, ki je združevala in ne razdvajala, in ki smo jo zaradi tega upoštevali in spoštovali.

Bil si tih — marsikdaj preskromen — delavec na toriščih naše ga narodnostnega življenja. Kamor si bil poklican, si z vso odgovor-

nostjo stal, se boril in iskal pot, ki je bila pravilna.

Dragi Keznar, spoštovani Miha Pack! Na spomenik Tvojega praragna groba bi radi vklesali te-le besede:

Na Tvojem Plešivcu nad Kotmaro vasjo si bil macesen na planini. Kljuboval si vsem viharjem, neumorno delal za svojo družino in z vso doslednostjo vzgajal svoj zarod. Bil pa si tudi kremen. Iskre Tvojih spoznanj, Tvoje odločnosti in Tvojih prizadevanj za našo stvar niso le vnele številnih potomcev, vedno znova so v nemale vrste naših prosvetarjev, zlasti pa pevcev širom Gur in Roža, tja gor do Zilje in tja dol do Pliberka in Laboda.

Naj bodo Te besede nadomestilo za to, kar o Tebi ni bilo spregovorjeno ob odprtem grobu s strani naših narodnih, zlasti pa prosvetnih organizacij.

Dragi Miha, spočij se po trudapolnem življenju v domači zemlji, ki si jo ljubil in ki si za rod, ki tod živi, dal vse kar si dati mogel.

P. S.: Rajni je bil od prvega dne pa do danes zvest naročnik Koroške kronike oziroma Našega tednika. Ob hudi izgubi velikega rojaka izrekata Naš tednik in Narodni svet koroških Slovencev najgloblje sožalje vsem bližnjim in daljnim sorodnikom. (bl)

## GORA OSOJŠČICA

(Poškodba hrbtenice)

Veliko dela imajo v teh zimskih dneh pri Rdečem križu. Skoraj vsak dan morajo piloti helikopterjev prevažati ponesrečene smučarje s smučišč v celovško oziroma beljaško bolnišnico. Tako nam priča spodnji dogodek:

Na Osojščici se je smučala v torek, 18. januarja, 25-letna gospodinja Silva Scherer iz Beljaka. Pri vožnji po strmem pobočju je nenadoma padla in si pri tem ranila hrbtenico. Takoj došli helikopter, ki ga je vodil pilot Johann Werginz, jo je prepeljal v beljaško deželno bolnišnico.





ZA 200-LETNICO AMERIŠKE NEODVISNOSTI:

# Slovenski doprinos Ameriki in svetu

Dvestoletnica ameriške revolucije je bila tudi za Slovence edinstvena priložnost, da opozorijo na svojo prisotnost in svoj bogat doprinos Ameriki in svetu.

Prostor nam dopušča le bežno omembo nekaterih najvažnejših predavanj, ki jih je imel inštitutov ravnatelj, univerzitetni profesor sociologije in antropologije dr. Edi Gobec in razstav, ki jih je s pomočjo svojih številnih zvestih sodelavcev po več kot 25 letih trdega zastojnega dela priredil njegov Slovenski ameriški inštitut.

Venček programov za 200-letnico je inštitut začel z izčrpnim predavanjem o slovenskem doprinosu Ameriki na vseameriški slavistični konferenci v Atlanti, Georgia. Predavatelj je zavrnil trditve krivih prerokov, ki so še leta 1972 na clevelandski televiziji trdili, da so bili Slovenci vse do druge svetovne vojne le „revni delavci“ (humble laborers only) in prepričljivo dokazal, kako so se skozi tri stoletja Slovenci uveljavljali v Ameriki ne le kot izredno pridni delavci, rudarji in kmetje, ampak tudi kot vodilni misijonarji, raziskovalci, vzgojitelji, umetniki, izumitelji in ustvarjalci na domala vseh področjih delovanja in snovanja za napredek Amerike.

Dne 22. novembra 1975 je pod okriljem Slovenskega kulturnega društva Simon Gregorčič inštitut priredil predavanje in dvodnevno razstavo o slovenskem doprinosu Kanadi, Ameriki in svetu v Torontu, Kanadi. Poleg množice Sloven-

cev so si razstavo ogledali tudi številni kanadski predstavniki, med njimi kanadski podminister za mnogokulturnost in zastopniki torontskega župana, univerze, društev in političnih strank.

Dne 31. januarja 1976 je prof. Edi Gobec predaval o slovenskem doprinosu ameriški književnosti na vseameriškem simpoziju v počastitev 200-letnice Amerike na univerzi v Lubbocku, Texas, istočasno pa organiziral bogato razstavo slovenske ameriške književnosti v univerzitetnem muzeju, s knjigami, slikami in kratkimi življenjepisi in seznamami del slovenskih ameriških pisateljev in pesnikov. Predavanje je bilo pred polno dvorano ameriških strokovnjakov in zastopnikov ameriških ustanov in vlade. Predsednik vsenarnodnega simpozija, prof. Zyla, je zapisal, da je bila slovenska razstava ena najboljših in da je slovenski govornik podal svoje predavanje, ki bo precej razširjeno objavljeno v posebnem univerzitetnem učbeniku o ameriških izseljenjskih literaturah, z izjemno učinkovitostjo in privlačnostjo („with extraordinary efficiency and elegance“).

Tej nadvse uspeli vsenarnodni proslavi v Texasu je 9. aprila 1976 sledilo predavanje o slovenski vlogi v ameriškem mozaiku na zborovanju ameriških lingvistov na vermontski državni univerzi v Burlingtonu, Vermontu.

Dne 27. aprila 1976 pa je dr. Edi Gobec predaval dijaški mladini na Notre Dame Academy v Chardonu, Ohio, o doprinosu ameriških izseljenjskih skupin. Pri naštevanju najpomembnejših dosežkov vsake skupine so vsi pripadniki tiste skupine vstali, medtem ko jim je natrpano polna velika dvorana študentk in učiteljstva navdušeno plo-

skala. Morali bi videti ponos kakih 40 ali 50 slovenskih študentk, ko je govornik poudaril: „Vsi hvaležno pozdravljamo naše drage ameriške Slovence, ki so pred tremi stoletji poklonili Ameriki vodilnega misijonarja, rektorja in raziskovalca ameriškega Zapada“ in potem podal kratek pregled vrhunskih slovenskih dosežkov v Ameriki do današnjih dni, medtem ko je več sto študentk in učiteljev navdušeno ploskalo mladim slovenskim dijakinjam kot predstavnicam vseh ameriških Slovencev! Inštitut je sodeloval s podobnimi programi tudi na drugih srednjih šolah v Ohio.

Dne 14. junija 1976 je v okviru Slovenske folklorne konference na državni univerzi v Milwaukee, Wisconsin, prof. Gobec predaval o slovenskem vplivu na ameriško glasbo in zbrane strokovnjake pripravil, da so tudi na tem polju Slovenci doprinesli mnogo bogatejši delež, kot je bilo na splošno znano. Iz Milwaukeeja je predavatelj pohitel v Enon Valley, Pennsylvania, kjer je dan pozneje na vabilo Slovenske narodne podporne jednote že drugič predaval mladim slovenskim delegatom iz vse Amerike o lepoti in bogastvu slovenske dediščine, in kjer je mladina v veliko zadovoljstvo starejših ponovno pokazala, da jo je mogoče ogreti in navdušiti za slovenstvo.

Dne 4. septembra 1976 je inštitut prispeval program za slovensko in hrvaško proslavo ameriške 200-letnice v Calumetu, Michigan. V znamenitem mestnem gledališču, kjer je nekoč prepeval slavni Enrico Caruso, je najprej predaval o slovenskem in hrvaškem doprinosu Ameriki prof. Edi Gobec, nato pa je sledil koncert clevelandskega Trio Jadran, s krasnim prepevanjem v Ameriki rojenih Slovencev Cvetke Unetich in Angelce Žabjek, ob spremljavi Gil Dobbide. Po gledališki proslavi, ki so se je v velikem številu udeležili tudi drugi Amerikanci, se je navdušena množica, skupaj s prijaznim župnikom Shirodo, še dol-

go veselila v veliki farni dvorani slovensko-hrvaške župnije sv. Jožefa in Pavla, kjer si je tudi z velikim zanimanjem ogledala bogato razstavo o veličastju slovenskega doprinosu Ameriki in svetu. Kot povsod so se tudi tu vrstile pripombe, da nihče ni vedel, da je slovenski doprinos tako presenetljivo bogat. Tudi prireditelji tega tako lepega slavja v Michiganu so bili zelo veselo presenečeni, kajti videli so, da so Slovenci v Calumetu, eni najstarejših slovenskih naselbin v Ameriki, še polni narodne zavesti in navdušenja in da bo zdravo slovenstvo, vkljub vsem mračnjakim napovedim, v Ameriki še dolgo živele.

To prepričanje se je še utrdilo na banketu v Slovenskem narodnem domu v Barbertonu, Ohio, dne 19. septembra 1976, kjer so se zbrali slovenski ljubitelji golfa iz Ohio in več sosednih držav in združili svojo proslavo 200-letnice s kratkim govorom o upravičenosti zdravega in realističnega slovenskega narodnega ponosa po prelepem geslu: „S ponosom reči smem: Slovenec sem!“

V sodelovanju z Združenimi slovenskimi društvi je dne 9. oktobra 1976 na proslavi 200-letnice Amerike v clevelandski javni knjižnici v središču Clevelanda, Ohio, Slovenski ameriški inštitut prispeval dotlej najizčrpnije predavanje o treh stoletjih slovenskega doprinosu Ameriki, ki so se ga poleg številnih Slovencev v zelo lepem številu udeležili tudi Amerikanci drugih narodnosti. Skozi ves mesec oktober pa je bila v knjižnici tudi najbogatejša razstava o slovenskem doprinosu Ameriki in svetu. Tu so si obiskovalci ogledali poleg inštitutove bogate zbirke zgodovinskih dokumentov in slovenske književnosti in umetnosti na tujem, tudi več sto fotografij slovenskih mož in žena in njihovih stvaritev na vseh kontinentih sveta. Izjemno izčrpano in močno je bil prikazan slovenski doprinos veri, vzgoji, književnosti, umetnosti, znanosti, glasbi, arhitekturi, podjetništvu, politiki, športu in industriji in tehnologiji.

Med drugim so obiskovalci razstave občudovali tudi Baragov indijanski slovar; fotografije najstarej-

## DOM v TINJAH

V nedeljo, 30. 1. 1977, od 14.00 do 20.00

**KATERA ZMAGA JE TVOJA**

Srečanje in duhovna obnova za športnike

Vodja: mag. Hanzej Olip, kaplan Janez Tratar

V ponedeljek, 31. 1. 1977, od 9.00 do 17.00

**UČINKOVITEJŠA PRODUKCIJA KRME; KMETIJSKO SOCIALNO ZAVAROVANJE**

Tečaj za kmetice in kmete

Referenta:

dipl. inž. Wolfgang Lembach  
dr. Ernestine Fischer

Od ponedeljka, 31. 1., ob 18.00 do četrta, 3. 2. 1977, ob 14.00

**MALA POT K SVETOSTI**

Duhovne vaje v duhu sv. Terezije Deteta Jezusa

Vodja: P. dr. Maximilian Breig, SJ

Od petka, 4. ob 18. uri, do nedelje, 6. 2. 1977, do 14.00

**VERA, KI OSVAJA IN USMERJA**

Dnevi srečanja za fante med 15. in 18. letom

Vodja: župnik Poldej Kasl

ših in najmodernejših koles, motorjev, avtomobilov in letal, ki so jih ustvarili Slovenci, med slednjimi avtomobil budočnosti, ki ga je s takim ponosom razkazovala Amerika na svetovni razstavi v New Yorku in slike najmodernejših ameriških letal, ki so jih načrtovali Slovenci; slike biserov arhitekture na vseh kontinentih sveta in model Robert Kennedyjevega stadiona v Washingtonu, D. C., za katerega je napravil načrte Slovenec Aleksander Papesh; slike slovenskih škofov na Dunaju, v Rimu in širom Amerike; slike slovenskih lepotnih kraljic od Miss Cleveland in Miss Ohio do Miss San Francisco in (Dalje na 8. strani)

## Pisatelj Karel Mauser - umrl

V soboto, 22. januarja, zjutraj, je v bolnišnici v Clevelandu (ZDA), po daljšem bolehanju na srcu in po hudi operaciji umrl slovenski pisatelj Karel Mauser. Pokopali so ga v torek, 25. januarja, v Clevelandu.

Književnik Karel Mauser, ki bi bil avgusta letos 59 let star, se je rodil 11. avgusta 1918 na Bledu kot sin preprostih staršev. Usoda je hotela, da je otroška leta preživel v Gorjah pri Bledu in v Podbrezjah, v krajih, ki so se mu najgloblje vtisnili v dušo.

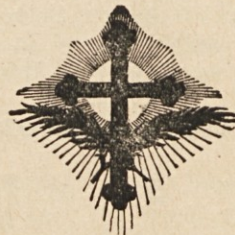
Za časa šolskih let je veliko bral. V sedmi gimnaziji je prvič prijel za pero in napisal pesem „Pomlad“, ki je izšla v dijaškem listu „Mentor“. To je bil začetek njegove literarne poti. Po maturi je vstopil v ljubljansko semenišče, a je po- zneje izstopil, se oženil in vstopil v službo pri Slovenčevi knjižnici v Jugoslovanski tiskarni.

Po drugi svetovni vojni je moral po sili razmer v tujino, kjer ga kmalu srečamo v Špitalu ob Dravi med slovenskimi begunci. Tu je bil

kot delavec na cesti, sicer pa je bil pisatelj, ki je redno pisal feljtone v Koroško kroniko, ter potem ko se je obnovila celovška Mohorjeva družba, zlasti za njene Družinske večernice. Tako je postal Karel Mauser taboriščni in koroški slovenski pisatelj.

„Korošci so reveži,“ je pisal. Zato je pomagal iz dobrodelnosti. V zavesti, da je na Koroškem slovenska knjiga v stiski in da je treba za preprostega človeka pisati preprosto, je začel pisati večernice. Hotel je ustvariti in naslikati ljudem tisti dom, ki so ga imeli doma, da bi vsaj to sliko vzeli s seboj v svet. Iz teh dveh pobud je zrastle njegovo emigracijsko pisanje. Iz njegove ljubezni in domotožja.

Napisal je tale dela: Sin mrtvega (Celovec 1947); Prekleta kri (Celovec 1948); Puntar Matjaž (Celovec 1950, izdala Mohorjeva družba v Celovcu); Zemlja (Celovec 1952; izdala Mohorjeva družba); povest iz Ziljske doline; Jamnik (Celovec 1953; izdala Mohorjeva družba); Vetrinjsko polje (Celovec 1952); Kaplan Klemen, igra v šestih dejanjih — izšla v Clevelandu; Božji služabnik pater Leopold, kapucin iz Hercegovine pri Kotoru v Dalmaciji; Pšenični klas (Cleveland 1954); Večna vez (Cleveland 1955); Velika rida (Celovec 1955, izdala Mohorjeva družba); Kaplan Klemens (Luzern 1955 — prevedel v nemščino Bernard Strauß in Gerold Schmid); Kaplan Klemens (Luzern 1956 — 2. izdaja); Jerčevi galjoti (Buenos Aires 1958); Ura s kukavico (Celovec 1959, izdala Mohorjeva družba) — knjiga se bavi z našim koroškim slovenskim problemom: Ljudje pod bičem — 3 deli (Buenos Aires 1963/64/66; Na ozarah (Buenos Aires 1970).



Umrl je mož značajan, načel jeklenih, neomajen; otajal ni ga sončni žar, noben ga zmajal ni vihar.

Vsem gg. poverjenikom, udom in bralcem knjig Družbe sv. Mohorja v Celovcu sporočamo nadvse žalostno vest, da je njen dolgoletni leposlovni sodelavec, veliki prijatelj, dobitnik in ud, gospod

## Karel Mauser

po dolgotrajni bolezni, spreviden s sv. zakramenti za umirajoče odšel po večno plačilo.

Vsemogočni ga je poklical k sebi v sobotnih jutranjih urah 22. januarja 1977 šele 58 let starega in ga razbremenil vsega trpljenja in bridkosti življenja.

Dragi pokojnik, veliki prijatelj koroške slovenske zemlje in njenih ljudi, je kot mož močne vere zvesto in vdano hodil po poti Odrešenikovih nauk in križa, dokler ni pri zadnji postaji izrekel: Gospod, naj se zgodi Tvoja sveta volja!

Vstajenja dan čaka na pokopališču v Clevelandu, kjer je bil pokopan pretekli torek, 25. januarja.

Njegovo vzorno življenje in velika ljubezen do rodne zemlje naj bosta tudi nam vodilo! Polni hvaležnosti se ga bomo spominjali v molitvi in pri sveti daritvi.

Celovec, 24. januarja 1977.

ODBOR DRUŽBE SV. MOHORJA V CELOVCU

**Kova**  
**Küchen**

- direktna prodaja k cenam proizvodnje
- tukaj načrtuje in izdeluje strokovnjak vašo kompletno kuhinjo
- od ponedeljka do petka odprto brez odmora od 8. do 18. ure; v sobotah od 8. do 12. ure.

PROSTORI ZA OGLED IN RAZSTAVLJANJE V TOVARNI:  
PODJERBERG / ST. KATHREIN  
Pošta Škofiče / Schlefing  
Telefon 0 42 74 - 29 55 18



Šime Martinjak:

(4. nadaljevanje)

# Aretacija in doživetja v taborišču Buchenwald

Potolazil sem ju, da malo potr-pita, da ju bom poskušal premestiti v boljši delovni oddelek. To pa ni bilo lahko, ker si bil lahko sam kaznovan, če si spravi kaznjence s črno piko v boljši delovni oddelek. Zato si moral premisliti, koga boš premestil.

Po vdaji fašistične Italije, so začeli prihajati Jugoslovani iz italijanskih taborišč. Pri teh transportih so bili prvi Primorci. Ko so prišli prvi pregnanci v taborišče, sem že bil v delovnem oddelku za orodje. Tako sem že iz delavnice videl, da jih je precej prišlo. Poiskal sem priliko, in ko so stali v vrsti, sem že po obrazih spoznal Gorenjce. Zaradi previdnosti sem jih po nemško vprašal, od kod so. Povedali so, da so Slovenci. Še sem gledal, da vidim morda kak poznan obraz. Spoznal sem Ribničana Žlindra, ki je nosil rešeta v naš kraj.

Takoj sem odšel v pisarno vpra-

šat, kam bodo poslali te Slovence. Povedali so, da bodo šli vsi v „Doro“, to je komando izven taborišča, kar pomeni gotovo smrt. Poiskal sem Vekoslava Figarja, ki še danes živi v Kočevju in je dobro obvladal nemški jezik, zato je imel poznane med nemškimi tovariši. Skupaj sva odšla, da bi rešila, kar se je dalo. Žal sva jih

cionarja, eden je bil Karel Rauch z Dunaja, drugi pa iz Linza, oba pa sta bila izmed glavnih oseb pri največjem delovnem oddelku. Navadno sta me vprašala, če so politično zanesljivi. Ta, eden od prvih, je potem odšel na glavno delovno poveljstvo, tam je povedal, da rabi določeno število ljudi, jaz pa sem mu dal številke. Naslednjega dne



Glavni vhod v taborišče: levo, odprta vrata vodijo v celično zgradbo, desno pa v esesovsko taboriščno vodstvo. Nad glavnim vhodom v taborišče je napis: „Jedem das Seine“ („Vsakemu svoje“).

uspela rešiti samo devetnajst. Med njimi se spominjam le nekaj imen: Janeza Aliča, Janeza Drašlarja, dr. Dušana Kermavnarja, Lojzeta Krakarja in Zvonka Kovačiča. Počutil si se srečnega, če si lahko komu olajšal trpljenje ali ga rešil smrti. Premestitev v boljši delovni oddelek pa je potekala takole: imel sem dva prijatelja, prej politična funk-

jih je po zboru s sklicevanjem poklical, da pričnejo delo v njegovem delovnem oddelku. Žal sem tako lahko pomagal le nekaterim.

Stransko taborišče „Dora“ je bilo popolna uničevalnica ljudi (rekli smo ji Himmelfahrtskommando ali vnebohodno poveljstvo), ker se je iz tega pekla le malokdo rešil.

(Dalje prihodnjic)

## Knjiga v izrekih

„Kadar hočejo ponazoriti vlogo knjige, jo najraje primerjajo s pravim, dolgoletnim prijateljem. S prijateljem se posvetuješ, pokramljaš, se mu odpreš, a nato ravnaš kakor si pač presodil, da je najboljši. Knjiga in prijatelj sta ti zaupna, nevsiljiva svetovalca, ki te ne obvezujeta. Laže se odločaš po razgovoru z njima...“ — IVAN BRATKO

„Kdor se uči brez knjig, zajema vodo s sitom...“ — NARODNI PREGOVOR

„Tudi knjiga je neke vrste porabno blago; podvržena je tržnim zakonitostim kot vsak predmet, ki ga prodajamo ali kupujemo. Po svojem poslanstvu, globljem smislu in pomenu pa knjiga vendarle ni samo porabno blago take vrste, temveč pomembno sredstvo v prizadevanjih za humanizacijo družbe...“ — GUSTAV KRKLEK

„Knjiga je sekira za zamrznjeno morje naše notranjosti...“ — FRANČ KAFKA

## ONA

Stopala je po kolovozu. Nikamor se ji ni mudilo, le od časa do časa si je obrisala pot v velik kmečki robec, ki je bil na robovih že ves razcefran.

Bila je v mestu pri hčerki Mariji, edinki. Bila je lahkoživ otrok in kmečko delo ji ni nikoli preveč dišalo. Kadarkoli je morala prijeti za vile ali grablje, se je vedno obregnila: „Tega smradu ne prenesem več! Hočem biti gospa z lepimi oblekami, z belimi rokami in ne maram več zaudarjati po živini.“

Mati jo je mirno poslušala in vsakokrat se ji je telo skrčilo v dve gubi, na srce pa ji je legel težak kamen. Toda Marijo je imela rada. Ljubila jo je, kot ljubi vsaka mati. Vzgjajala jo je, kot je bila vzgojena sama. Hotela je, da bi iz nje nekoč postalo pošteno dekle.

Toda Marija je odraščala in se odtujevala vsemu, le materi ne. Očeta ni nikoli poznala in zdelo se ji je, da je nezaželen, nepotrebna. „Moram stran, poiščem si dom, toploto!“ Tako je odšla nekega ju-

tra in nihče ni vedel, kaj se je zgodilo z njo. Mati je ostala sama. Živel je od upanja, da se vrne njena Marija. A hčerke ni bilo, čeprav so leta tekla, kot se ne bi bilo ničesar zgodilo.

Naposled mati ni več vzdržala. Odpravila se je, da poišče hčerko. Vaščane je spreletel strah, ker so vsa ta leta vedeli za resnico o njeni Mariji, a povedal ji tega ni nihče.

S težkimi koraki je stopila pred prva vrata mestne hiše in potrkala: „Oprostite, poznate morda Marijo Pratež, mojo malo Marijo? Veste, že dolgo je nisem videla pa...“ Prekinil jo je odrezav glas: „Ne, žal ne poznam te osebe!“ In vrata so se zaprla pred njo. Tako je tavela od hiše do hiše in povsod so jo odslolil z neprijaznim pogledom. Na-

posled pa je le naletela na moškega, ki se je ob imenu Marija ošabno nasmejal. „Da, poznam to punčko. Veste, nima službe, nima doma, tako...“ Da, dobra punca... Oblastno se je zasmel, se potrepjal po trebuhu in odkorakal naprej.

Zameglilo se ji je pred očmi. Povesila je glavo, kot se bi hotela skriti pred vsem svetom. Noge je niso več držale. Zgrudila se je na kamnita tla: „Nesrečnica, kaj si storila...?“

Ljudje so hiteli mimo nje in nihče se ni zmenil zanjo. Njeno tavanje je zamrlo v mestnem hru-pu.

Naslednje jutro so jo našli. Bila je mrtva. „To je ona, ona...“ so šušljali in nihče ni spregovoril dalje. O. P.

## Se znate smejati?

### STRAŠILO

Srakar: »Zakaj pa nimaš strašila v koruzi?«

Kopač: »Saj je žena ves dan na njivi.«

### ONADVA

Mati: »Andrej, spet si strgal nogavice. Kdo, misliš, ti jih bo šival?«

Andrej: »Sukanec in šivanka, mama!«

### STAROSTI SE BOJI

Klančarjev Jernej jih ima že blizu devetdeset. Pa ga pobara hčerka, ko pride iz mesta na obisk: »No, oče, kako je, ste še pri moči?«

## ZIMSKA

Mimo snežnih poljan vlak drvi neznan kam.

Tebe in mene popelje v svet fantazij in sanj.

In sanje rodile lep so večer, rodile so srečo, rodile so raj. Bile pa so kratke kot tvoj vzdihljaj.

Res lepo bilo je ta večer. V objemu sem tvojim užival sladkost,

ko vzdrami se jutro, bilo je vse proč.

In mimo poljân spet vlak drvi, drvi neznan kam.

Tebe in mene popelje v svet otožen, neznan. R. E.

»Veš, Micika,« pravi oče, »lani sem se na travniku naprej kosil, letos pa že gre bolj trda. Ne vem, kako bo na starost?«

### PREBRISANEC

»Oči, daj očala dol!«

»Zakaj pa?«

»Saj si rekel, da nič ne vidiš brez očal. Boš samo nekaj podpisal!«

### POMLADANSKA

»Tone, si že prekopal vrt?«

»Ni potrebno!« To so naredile že kure!«

### DVOUMNO

Ko sem še kot mlad fant prepeval v pevskem društvu, je bil navzoč tudi stric Matija; sam ni pel, petje je pa rad poslušal.

Ko smo prenehali peti, me je stric prijazno pogledal in rekel:

»Ja, ti, fant, pa imaš grclce!«  
Boječ se mu odgovoril: »Stric, imel sem jih, a jih nimam več, ker so ušle iz kletke.«

### LETA IN DNEVI

»Očka,« vprašuje sin očeta, »kaj dela človek, preden se poroči?«

»Steje leta, sinko!«

»In potem, ko se poroči?«

»Steje dneve, moj sinko!«

### NI PRIKRAJŠAN

»Ali veš, prijatelj, da skrajša alkohol življenje na polovico?«

»Morda,« odurne pijanec, »zato pa vidi človek v tem času vse dvojno in torej pravzaprav ni nič prikrajšan.«

DR. FRAN DETELA:

3

## Mala življenje

POVEST

Zandar se niti ne ozre v „starega bedaka“, ampak hiti naravnost v sobo. „Kdo je zapustil hišo, ko smo mi odšli?“ izprašuje Križan.

„Kdo je hišo zapustil?“ odgovarja Primož. „Gospod, ker pa ne vem. Več jih je šlo, to vem. Gospod župnik so šli; potlej njih sestra, tista, ki jim kuha. Vse se je razkropilo. Fantini so še ostali, pa Premec, mislim. O ti božja milost, kje pa se je še kaj takega slišalo! Pa na današnji dan! O Bog se usmili!“

„Kje je gospodar France?“ vpraša žandar.

„Tudi ne vem povedati, gospod,“ pravi Primož. „Nič ne vem, kje bi bil.“

„Kaj je že to!“ se oglasi zdaj Ana. „Ali hočete še njega odgnati! Kar naju dva zvežita, midva sva najmanj potrebna na svetu, jaz pa Primož. Naju ne bo treba nič slediti in zalezovati.“

In jezno stopi stara žena pred žandarja; vsi svatje ji pritrjujejo in začno glasno mrmrati, in ne bilo bi treba dosti več kresati, in ogenj bi se bil zanel. Zdaj pride Premec zraven. Vsi so mislili, ta bo prvi začel prepir, zakaj nagle jeze je bil stari mož in ni se ustrašil nobenega fanta; a z neko neumno radostjo otrese dedec svoj klobuk.

„Dosti je dežja!“ pravi. „Gospoda, vidva sta tudi mokra, zato ga pa pijmo in pomenimo se lepo, ker nam ni sile.“

„Kje je vaš sin France?“ ga vpraša žandar.

„Ha, ha, ha!“ se krohoče Premec. „Vprašajte rajši, kje je Franca, pa bomo takoj vedeli.“ O pravem času stopi France v sobo in ostro ga začne Križan izpraševati, kje je bil, kod hodil in koliko časa je izostal; toda oni dokaže, da je samo župnika spremil na dom, sicer pa da se ni gnil iz hiše. Žandarja se zopet napotita, med vrati pa se še obrne Križan na Premca, ki se je smejal na ves glas.

„Premec,“ mu pravi, „midva bova imela enkrat še dolg račun, le zapomnite si.“

„Kdor ima čisto vest,“ odgovarja oni, „ta je, primojdunaj, zmerom pripravljen.“

„Zakaj ste vsi mokri?“ vpraša naenkrat starca, ki se mu je zdel precej sumen.

„Zato, ker gre dež,“ mu odgovarja.

„V sobi ne gre,“ pravi oni.

„Mislite, da bom jaz v sobi tičal, ko vse vpije in kriči?“

„Ali ste bili ves čas tukaj?“ vpraša zopet žandar in se obrne na vso družbo, kakor ne bi verjel njemu samemu.

„I, kje pa!“ odgovarja Premec in pritrjuje mu Rožanec in mnogo drugih, ki ga niso pogrešili. „Primojdunaj!“ se postavi Premec na noge. „Tukaj sem bil in bom še, dokler bo kaj pijače.“

Žandarja se obrneta in odideta. Kaj se je bilo pa zgodilo, je bilo znano že vsem, in razen starega Primoža ni bil nobeden žalosten zaradi tega. Najbolj živ je bil seveda Premec, ki je trdil, da ga bolj veseli, če uide en tak revež, kakor če bi bilo devetindevetdeset drugih ujetih. Kmalu pa je pobral Miha svojo „naduho“ in v temi sta tavela z

očetom proti domu. Drugi dan pa se je mnogo govorilo o svatovanju, o Juriju in o drugih dogodkih prejšnjega dne.

II

Pod Rožančevo hišo na Gorici drži po ravnem kolovozna pot do Premca. Po obeh straneh jo obdaja visok gozd, ki se razprostira od tod čez vse pogorje; le tu pa tam ga nekoliko pretrgajo plodne njive in samotne kočice. Gozd je dolinski zaklad in vanj se zatekajo, kadar je treba davek plačevati ali hčer omožiti ali cerkev popraviti. Na enem kraju griča stoji Rožančeva hiša, na drugem Premčeva, in od te drži pot zopet navzdol do zadnje goriške hiše, do Šimnovega málina, ki melje, kadar Bog hoče; zakaj potoček, ob katerem leži, je velik del leta komaj moker; kadar pa začne deževati, hoče pobrati málinu vsa kolesa.

Najslabša hiša je Premčeva, in zato jo je menda skrnil v gozd. Trideset let jo gospodar že zida, a ni še dodelana. Samo en konec, kjer je stanovišče, je popolnoma obzidan; druga plat je odprta vsem vetrovom, in le na oglih stojita zidana stebra, ki nosita ostrešje, obito z deskami. Vsa hiša je podobna trdnemu sklepu mehkega človeka, ki se krepko zaleti od začetka, a mu kmalu upade pogum in opešajo moči. Eno večjo in eno manjšo sobo ima Premec; ognjišče pa je v veži, če se sme to veža imenovati, kar je pravzaprav le velik napušč. Iz takšne kuhinje gre dim seveda nerad skozi dimnik, zakaj kamor si bodi mu je bolj na roke; ni torej čuda, če je vse okajeno, kar je lesa v Premčevi hiši.

V nedeljo po teh dogodkih, ki so vznemirili vso Dolino, je bil lep vroč dan. V Premčevi hiši je ležal na klopi zra-



# TV AVSTRIJA

## 1. PROGRAM

**NEDELJA, 30. januarja:** 14.55 Najbolj sladki sadeži; zabavni prepri v življenju držav — 16.25 Igra treh dežel; igra z ugankami za otroke iz Zvezne republike Nemčije, Švice in Avstrije — 17.25 Klub seniorjev — 17.55 Za lahko noč — 18.00 70-letnica Pavle Wessely; portret znamenite igralka — 19.00 Avstrija v sliki v nedeljo — 19.25 Kristijan v času — 19.30 Čas v sliki, kultura — 19.50 Šport — 20.10 Boj raku! Nagradno žrebanje v televiziji — 20.15 Kraj dejanja: Nebesna sinjina s srebrno proggo; komisar kot gost, Fritz Eckehardt — 21.45 Šport — 21.55 Nočni izbor; nagrajevanje najboljših risb bošča opravila slikar Anton Lehmden in izbrana žirija — 22.25 Poročila.

**PONEDELJEK, 31. januarja:** 9.00 Za cicibane — 9.30 Elektrotehnika (10) — 10.00 Angleščina (TV v šoli) — 10.30 Najbolj sladki sadeži (ponovitev oddaje z dne 30. januarja, ob 14.55) — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Živalski raji — 19.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Šport v ponedeljek — 20.50 Ulice San Francisca: Umor v bolnišnici — 21.40 Poročila in šport.

**TOREK, 1. februarja:** 9.00 Za cicibane — 9.30 Astronomija (4) — 10.00 Formalna logika (TV v šoli) — 10.30 Škilastega leva, sestradanega, škilastega leva so pripeljali v središče za

preiskovanje živali — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Lisica z zlatimi uhani (69) — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 22.15 Kaj sem? Zabavno uganjanje poklicev z Robertom Lembkejem — 21.05 Obzorja — 21.50 Hiša na lepem kraju: Velik preobrat (ponovitev oddaje z dne 31. 1. 1977, TV 2) — 22.35 Poročila in šport.

**SREDA, 2. februarja:** 9.00 Oddaja z mišjo — 9.30 Kmetijstvo danes (5) — 10.00 Nepoznano sosedstvo: Jugoslavija (Slovenija — TV v šoli; od 8. šolske stopnje) — 10.30 Tvoj skalp, Darniel Boone; naselniški vozovi na potovanju v Kanntucky — 17.00 Skrivnostno pismo, Habakukovo lutkovno gledališče — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Risani film z Adelheido (2) — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Vohun z mrzlim nosom; zabavni film o agentih — 21.35 Poročila in šport.

**ČETRTEK, 3. februarja:** 9.00 Za cicibane — 9.30 Elektrotehnika (11) — 10.00 Krščanski običaji — 10.30 Vohun z mrzlim nosom (ponovitev z dne 2. 2., TV 1) — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Junaki zraka; začetki letalstva — 17.55 Za lahko noč — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Elizabeta I.; drama Pavla Fosterja — 21. 50 Poročila in šport.

**PETEK, 4. februarja:** 9.00 Za cicibane — 9.30 Prvih 365 dni v otrokovem življenju — 10.00 Porcelan (TV v šoli) — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Zrelostni izpit — 17.55 Za lahko noč —

18.00 Kuhinja v televiziji — 18.25 ORF danes — 18.30 MI — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Kung Fu, Caine in deklica s tamburico — 20.50 Panorama — 21.35 Cleo, ljubezen v antiki — 23.05 Poročila in šport.

**SOBOTA, 5. februarja:** 9.25—11.30 Štirisedežni bob; za svetovno prvenstvo v St. Moritzu — 12.25—13.40 Za svetovni smučarski pokal: Smuk za moške — 15.15 Obleka dela človeka; romantično-ironična komedija, po noveli Gottfrieda Kellerja — 17.00 Stavbišče; otroci za otroke — 17.30 Orzovej; beli sin malega kralja; pustolovsko potovanje skozi džunglo — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Heinz Conrads v soboto zvečer — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Z jasnega neba; šalogram Hanna Gutbroda — 21.50 Šport — 22.05 Vprašanja kristjana — 22.10 Valdez; film Divjega zapada — 23.45 Poročila.

## 2. PROGRAM

**NEDELJA, 30. januarja:** 12.55—13.55 Dvosedežni bob; svetovno prvenstvo v St. Moritzu — 13.55—16.30 Evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju v Helsinkih — 16.30—18.00 Dvosedežni bob v St. Moritzu — 18.00 Spotlight — 18.30 Evropa v 20. stoletju: 2. svetovna vojna (9) — 19.10 Dvakrat risani film — 19.30 Pošasti — 20.00 Enciklopedija — 20.10 Boj raku; 3. nagradno žrebanje v televiziji — 21.00 Vzpon človeka; ni enak angelom — 21.50 Brez nagobčnika.

**PONEDELJEK, 31. januarja:** 17.30 Astronomija (64) — 18.00 Angleščina — 18.30 Poln nahrbtnik spominov; po sledeh velikih hribolazcev — 19.30 Formalna logika — 20.00 Hiša na lepem kraju: Velik preobrat — 20.50 Kontrapunkt; glasbeni magazin — 21.40 Čas v sliki 2 — 22.10 Xala; senegalska moralna slika.

**TOREK, 1. februarja:** 17.30 Poljedelstvo danes (5) — 18.00 Angleščina — 18.30 Deli nedeljivega — 19.30 Nepoznano sosedstvo: Jugoslavija (Slovenija) — 20.00 Hočem le, da me imate radi — 21.45 Čas v sliki 2 in kultura.

**SREDA, 2. februarja:** 17.30 Elektrotehnika (11) — 18.00 Francoščina — 18.30 Življenje na človeku; pomen in način življenja različnih „kožnih prebivalcev“ — 19.05 Barok Gasparja Moosbruggerja — 19.30 Krščanski običaji (3) — 20.00 Zabavna oddaja z „metulji“ — 20.45 Mejniki svetovne zgodovine: Bitka pri Aleziji — 21.30 Čas v sliki 2 in kultura — 22.05 Skrivnosti džungle.

**ČETRTEK, 3. februarja:** 17.30 Prvih 365 dni v otrokovem življenju — 18.00 Ruščina — 18.30 Kontrapunkt; glasbeni magazin — 19.30 Porcelan (TV v šoli) — 20.00 Zrelostni izpit — 21.45 Čas v sliki 2 in kultura.

**PETEK, 4. februarja:** 17.30 Elektrotehnika (12) — 18.00 Nemščina — 18.30 Portret — 19.30 Francoščina (TV v šoli) — 20.00 Znanje aktualno — 20.50 V. I. P. gugalnica — 21.35 Čas v sliki 2 in kultura — 22.10 Kobra, prevzemite: Veliki diamant.

**SOBOTA, 5. februarja:** 16.00 Koncertna ura — 17.15 Mejniki svetovne zgodovine: Bitka pri Aleziji (ponovitev z dne 2. 2. 1977, TV 2) — 18.00 Kavarna Hungaria (13) — deske, ki pomenijo svet — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Usmerjeno gospodinjstvo (2) — 20.00 Galerija — 20.15 Nagrada; aktualni film iz Sovjetske zveze k temi „delovni svet“ — 21.45 Jazz v nemški televiziji.

# TV Ljubljana

**NEDELJA, 30. januarja:** 8.10 Poročila — 8.15 Za nedeljsko dobro jutro: Revija mladinskih pevskih zborov — 8.50 625 — 9.50 I. Silone: Vino in kruh, nadaljevanka — 10.35 Skozi puščavo in goščavo, mladinska nadaljevanka — 11.25 Mozaik — 11.30 Kmetijska oddaja — 12.30 Poročila — 12.50 Smuk za moške, posnetek iz Morsin — 13.55 Helsinki: Evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju — barvni prenos revije najboljših — 17.30 TV žehnik — 18.05 Dan, ko so se tresla tla, film — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Užiška republika — 20.55 Skopje — oddaja iz cikla mesta — 21.25 TV dnevnik — 21.40 Slovenska popevka 76 — glasbena oddaja — 21.55 Športni pregled.

**PONEDELJEK, 31. januarja:** 10.10 TV v šoli — 12.10 TV v šoli: Matematika, Ali ste vedeli — 16.10 Smuk za moške — posnetek iz Morsin — 17.10 Glasbeni ciciban: Studio „Vrtec“ — 17.20 Skrivnosti globin — serijski film — 17.45 Obzornik — 18.00 Prvih 365 dni v otrokovem življenju — 18.25 Mozaik — 18.30 Dogovorili smo se — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Fran Škofič: Gospod s Preseka — 21.20 Propagandna oddaja — 21.25 Kulturne diagonale — 21.55 Mozaik kratkega filma: Gojzarji — 22.10 TV dnevnik.

**TOREK, 1. februarja:** 8.00 TV v šoli: Razvoj delavskega gibanja, Naša obala, Zemeljska rotacija, Nemščina, TV vrtec — 9.55 Pohorje: Slalom za ženske — zlata Lisica, prenos — 11.55 Pohorje: Slalom za ženske — zlata lisica — 14.00 TV v šoli — ponovitev — 16.05 Slalom za ženske — posnetek s Pohorja — 17.05 Volk, petelin in botra lisica — iz cikla Zverinice iz Režije — 17.25 Pika nogavička — serijski film — 17.55 Obzornik — 18.10 Glasbena oddaja — 18.40 Mozaik — 18.45 Po sledeh napredka — 19.15 Risanka —

19.30 TV dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Diagonale — 20.30 Barvna propagandna oddaja — 20.35 H. de Balzac: Blišč in beda Kurtizan, nadaljevanka — 21.35 B. Bartok: II. godalni kvartet — 22.05 TV dnevnik.

**SREDA, 2. februarja:** 8.10 TV v šoli: Umetnostni muzej, Filmski jezik — 10.55 Pohorje: Veleslalom za ženske — zlata lisica — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 16.30 Veleslalom za ženske — posnetek s Pohorja — 17.15 Narodna: Mlada Breda — 17.30 Etruščanski muzej — oddaja iz cikla Italijanski muzeji — 17.55 Obzornik — 18.10 Od zore do mraka: Slike z razstave — 18.40 Mozaik — 18.45 Pogovori o glasbi: Glasba in revolucija — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Film tedna: Tuj sin — 21.35 Propagandna oddaja — 21.40 Včeraj, danes, jutri — o nasilju — 22.35 TV dnevnik.

**ČETRTEK, 3. februarja:** 8.00 TV v šoli: Atlantski ocean, Klavir, Od Sutjeske do Gatskega polja — 14.00 TV v šoli — ponovitev — 17.30 Mala čebelica — 17.45 Risanka — 18.00 Obzornik — 18.15 Mozaik — 18.20 Poljudno znanstveni film — 18.45 E. Rostand: Cyrano de Bergerac — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Humoriistična oddaja — 20.30 V živo: Znanje in delo — vmes poročila.

**PETEK, 4. februarja:** 8.10 TV v šoli: Matematika, Celinski gozd, Obisk na pošti, Ruščina, TV vrtec, Dnevnik 10 — 10.00 TV v šoli — 14.10 TV v šoli — ponovitev — 17.10 Križem kražem — 17.25 Pisani svet, barvna oddaja — 17.55 Obzornik — 18.10 Čez tri gore: Mi smo pa v Selah doma, II. del — 18.40 Mozaik — 18.45 Mavrovo — iz cikla Narodni parki — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.00 Propagandna oddaja — 20.05 J. Broszkiewicz: Kopernik — I. del — 20.55 Propagandna oddaja — 21.00 Razgledi: Avstrija — 21.30 Barvna propagandna oddaja — 21.35 Ulice San Francisca — serijski film — 22.25 TV dnevnik.

**SOBOTA, 5. januarja:** 8.00 Mala čebelica — 8.15 Narodna: Lepa Vida — 8.30 Jole, jole, nadaljevanka — 9.00 Zverinice iz Režije: Mravlji in muren — 9.20 Skrivnosti morskih globin, serijski film — 9.45 Psihologija dela: Ali so nezdode pri delu res samo nesreče? — 10.05 Dokumentarna oddaja — 11.35 J. Broszkiewicz: Kopernik — ponovitev I. dela — 12.15 St. Anton: Smuk za Moške — 15.10 Svetovno prvenstvo v bobu iz St. Moritza — 16.10 Košarka: Brest — Partizan — v odmoru propagandna oddaja — 17.40 Obzornik — 17.55 Mozaik — 18.00 Kiš in Torbi — mladinski film — 19.15 Risanka — 19.30 — TV dnevnik — 19.50 Zunanjepolitična tema tedna — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Vozniško dovoljenje — film — 21.30 TV dnevnik — 21.45 625 — 22.25 Enrico Marcias — zabavno glasbena oddaja.

## RADIO CELOVEC

**NEDELJA, 30. januarja:** 07.05—07.35 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

**PONEDELJEK, 31. januarja:** 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Dobra volja je najboljša... (Anekdote).

**TOREK, 1. februarja:** 09.30—10.00 Pisani svet — 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Šport — Knjige za vas.

**SREDA, 2. februarja:** 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — Zborovska glasba.

**ČETRTEK, 3. februarja:** 13.45—14.45 Celovski radijski dnevnik — „Komu verovati?“ — Pravni nasveti za vsakogar — Vrtljak popevk.

**PETEK, 4. februarja:** 13.45—14.30 Celovski radijski dnevnik — „In zdaj poje ta piščal...“ (Ob 75-letnici koroške pesnice Milke Hartman).

**SOBOTA, 5. februarja:** 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

**RUTAR CENTER MÖBEL+ELEKTRO**

**Hladilna skrinja 210 l S 2890.-**

## Darujte za tiskovni sklad!

ven velike peči Jurij in si podpiral glavo s komolcem, pri mizi pa je sedel Miha in piskal na klarinet.

„Jaz pa res hitro pobrem vsak napev,“ pravi Miha in odloži inštrument. „Enkrat ga slišim, drugo pot ga pa znam.“

„Ah, pusti!“ odvrta Jurij. „Kaj bi vedno cvilil! Pojdiva rajši na sonce, ker je tak lep dan!“

Zdaj stopi v sobo Premec.

„Dobro se vama godi v senci,“ pravi in prisede k Juriju.

„Ali je že poldne?“ se ta začudi in pogleda leno na stoječo uro.

„Vsak čas bo zazvonilo. Jurij, zakaj nisi šel k deseti maši! Ti ne veš, kaj je oklicaval birič. Dejal je, da se neki Jurij Kos, po domače Primožev, klati tod okoli, nevaren človek, uhajač; kdor ga vzame pod streho, bo ostro kaznovan; kdor ga pa prime in izroči gosposki, dobi trideset goldinarjev — kakor Judež.“

„Lahko jih zaslužite, oče,“ se smeje Jurij.

„Veš, takoj te še ne mislim prodati. Prihranil te bom za hudo silo; kadar bo pa trdo za denar, potlej te pa izmenjam. — No, Miha, kaj pa ti? Kaj gledaš kakor muren iz luknje! Kosila na mizo!“

„Kruha ni več, oče,“ opominja Miha in stopi v „kuhinja“.

„E, kaj!“ odvrta stari, „kdo pa vpraša po kruhu, če ima drugega dosti!“

Miha prinese jedi na mizo. On je človek, ki zna vse in prime za vsako delo. Doma oskrbuje kravico in kozo, pospravlja po hiši in kuha, kar ima. Samo stanoviten ni pri delu: malo cepec, malo harmoniko, to mu ugaja.

„Pa molimo!“ pravi Premec in naredi velik križ. Potlej pa sedejo k preprostemu kosilu.

„Samo premalo beliš,“ meni Premec. „Menda si tak kakor Tomažkova Meta, ki je cvrla špeh v penovki in se čudila, da nima nič masti.“

Po kosilu si nabaše stari pipo in ponudi tudi Juriju tobaka, ki pa reče, da ne kadi.

„Saj je menda res pametneje žvečiti ga,“ meni mož. „Manj ga gre v nič in več zaleže.“

„A jaz ga tudi žvečim ne,“ omenja Jurij.

„Pa ga še boš!“ odvrta Premec; in vsi trije gredo na trato pred hišo, da se v senci kaj pomenijo.

Krasen je bil dan. Modro nebo se je razpenjalo nad temnimi smrekami in širokimi gabri in bukvami. Tiho je bilo vse, molčali so glasni prebivalci zelene ledine, zaspani po obilnem kosilu. Na pol ležé, na pol sedé vleče Premec z neizrečeno zadovoljnostjo dim iz kratke pipe; mlada tovariša pa postopata po gozdu.

„Kako je to,“ izpregovori Miha, „da te ni trpelo pri vjakih? Menda ni take sile tam. Koliko jih prestopi, in vsak pride zdrav domov.“

„To je že tako, Miha,“ odgovarja oni. „Jaz ti ne morem povedati kako. Dela nisem imel skoraj nič, pokorščine sem se bil tudi navadil; toda domač kraj je le domač kraj.“

„Kaj bo to hribovje! Drugod je vendar lepši svet. Že proti Ljubljani mi bolj ugaja, kaj šele po Hrvaškem in Ogrskem! Saj veš, da sem bil šel ono leto z drvarji. To je zemlja, pravim, kakor po mizi, in eno brazdo imaš dosti dve uri orati. To je svet!“

„No, in zakaj nisi doli ostal?“

„Ker imam očeta tu pa domačijo. Drugače bi se ne menil dosti.“

„Zdaj tako praviš, Miha; če bi pa šlo enkrat zares in ne bi videl celo leto svojih krajev, bi se ti pa zehalo po zelenih travnikih in sanjalo bi se ti vse noči naprej in naprej o rakitah, ki rasto ob Dolinščici, in o Šimnovem malinu, ki tu doli ropoče.“

„Jutri bo že zopet stal,“ pravi Miha in iztrka pepel iz pipe.

„V Dolini celo mrtvi lepše stanujejo ko drugod,“ nadaljuje Jurij. „Tako lepo imajo obrnjeno pokopališče, da zmeraj lahko vidijo, kako gospodarijo njih mladi po dolini.“

„Fanta, ali gresta z menoj?“ se oglasi Premec in se zravna pokonci. „Pojdimo malo v vas k Nacetu! Jaz sem žejen.“

„Veste kaj, oče?“ pravi Jurij. „Jaz vas ne bom dalje nadlegoval; stopil bom v službo. Mlatit grem, in košnja bo kmalu tu.“

„Jurij,“ odvrta Premec, „ti ne smeš misliti, da sem te kakor si bodi sit in da te proč gonim. Toda če greš za par tednov, le pojdi, da dobiš kaj za obleko, ker zdaj si kar za v turščico. Ampak drugo vprašanje je, če te bo vzel kdo v službo. Nekoliko se te bodo bali. Kam pa si se namenil?“

„Na Pöglend k Pozniču.“

„Aha, ki ima tisto zalo hčer. Primojdunaj, ta služba je pa dobra. — Ali te roké še kaj bolé?“

„Nič več, čeprav ste z menoj ravnali kakor konjederči.“

(Dalje prihodnjič)



# Iz zgodovine KPD v Šmihelu

(2. nadaljevanje)

V januarju 1923 so uprizorili »Miklovo Zelo«. Udeležba je bila tolikšna, da je bila dvorana dvakrat premajhna. Zato so morali igrati še dvakrat in vselej je bila dvorana polna. Prišli so gledalci s severne strani Drave in celo iz Roža. Pred igro je deklamiral Jaka Čajčan, sedanji Šotarov oče v Breški vasi Aškerčevu »Hajdukovo oporoko«.

Naslednje leto so društveniki napravili nov oder. Najeli so akademskega slikarja Markoviča, ki ga je res umetniško poslikal. Na pročelju je bil čez vso širino napis: »Slovenska zemlja, naš dom si ti, naš dom ostani do konca dni!« Stal pa je 12 milij. kron. (Za božjo voljo, se bo ta ali oni vprašal, saj to ni mogoče, da bi toliko stal! Je pa res, če pomislimo, da v tistem času krona ni

imela nobene vrednosti, kajti, bila je razvednotena!)

Ob Binkoštih so privedili dva dni trajajoči izobraževalni tečaj s sedmimi govori. Udeležba je bila dobra, vsak dan 200–250 udeležencev. Leta 1924 so v Šmihelu privedili 4 igre, 4 sestanke, 1 izobraževalni tečaj. Knjižnica je štela 540 knjig. Odrasli so prebrali 1060 knjig, otroci pa 1040 knjig. Izposojevalcev (bralcev) je bilo 200.

Na občnem zboru, 1. maja 1925, je bila za tajnico izvoljena Marica Rudolf, sedanja Heinzeva Marica. Za knjižničarja pa Valentin Čebul, sed. Pošovnikov oče.

Nadaljevali so s sestanki, ki jih je bilo to leto osem. Uprizorili so zahtevno igro »Dom«. Tokrat je prvič nastopil z govorom Franc Kropivnik-Srončej. Povedal je, kako naj ljubimo svoj dom. Deklamacijo »Kmečki hiši« pa je

podala Pepca Kraut, današnja Kralova mama.

Pri društvu so začeli sodelovati: Stefan Koren, Mirko Kumer, Franc Mlinar, Rudolf Miklin, Pepca in Ančka Kraut, Franc Kušej, Valentin Mišic, Pavel Krajger, Janko Rudolf, Jože Trap, Janko Pečnik in drugi. Dosedanji zelo agilni člani pa so si ustvarili družine in niso mogli biti več tako aktivni kot prej.

Do semkaj smo črpali poročila iz zapisnika, ki se nam je ohranila. Tajnica Marica Rudolf je leta 1926 začela novo knjigo, ki pa je ob dogodkih pred 2. svetovno vojno prišla v zgubo. Doba od 1926 do 1941 nam je znana samo po spominu. Skušal bom podati iz nje glavne dogodke:

Izguba za društvo je bila premetitev g. Koširja v Pečnico. Odslej noben kaplan ni ostal dolgo v Šmihelu. Imeli smo g. Boštjančiča, g. Aleša Zechnerja, današnjega prelata, g. Wuteja, g. Repnika, g. Schusterja, Milloniga, sedanjega dekana in kanonika v Stebnu pri Beljaku in g. Poscha. Vsi so bili le kratko tukaj in niso mogli tako globoko zaorati kot nekdanj g. Zupan in Košir.

Vendar je društvo delovalo po že navajeni poti naprej.

(Dalje prihodnjič)

## VOGRČE:

### Smučarske in sankaske tekme

V 2. številki NT smo brali, da se Vogrče razvijajo, da je veliko novih hiš itd. Razvijajo pa se tudi v zimskem športu. To dokazujejo smučarske in sankaske tekme, ki so bile v nedeljo, 23. januarja. Zelo ugodno je, ker je primeren kraj prav sredi Vogrč poleg cerkve in šole na Breznikovem in župnijskem travniku. Sodelovale so celotne Vogrče, bodisi kot tekmovalci, bodisi kot gledalci-občudovalci. Tekmovanje je bilo namenjeno predvsem za otroke, vendar so se tudi odrasli pokazali otrokom za zgled.

#### Prva tri mesta so dosegli:

V sankanju: Nada David, Pavel Žmaucer, Heinz Kerbitz.

V smuku: Predšolarji: Günther Jop, Manfred Enzi, Herman Kotnig. Oroc 6—7 let: Martin Visotschnig, Gerhard Jop, Brigita Rossmann.

Otroci 8—9 let: Robert Tomitz, Wolfgang Rossmann, Florej Juch.

Otroci 10—11 let: Seppi Tomitz, Martin Rehbein, Peter Roschitz.

Otroci 12—13 let: Herman Enzi, Willi Tomitz, Armin Dobrounig.

Mladostniki 14—15 let: Lojzi Arch, Franc Juch, Rajmund Ulrich.

Mladostniki 16—17 let: Elfi Tomitz, Erika Sadjak, Renate Patrač.

Moški: Hanzej Sadjak, Franc Dobrounig, Maks Possecker.

Ženske: Erika Possecker, Hani Krainz, Nada Žik.

Vseh tekmovalcev je bilo 64. Najboljši čas na progi je dosegel Hanzej Sadjak.

## Protest KSŠ

(Nadaljevanje s 3. strani)

odklanjajo. Aretacija očitno služi namenu, da bi pozornost odvrčali od poraza vlade pri ljudskem štetju ter da bi ščuvali javnost proti zastopnikom Slovencev. Olajšala naj bi uveljavitev restriktivnega in reakcionarnega zakona o narodnih skupnostih, termin aretacije pa kaže na dobro premišljeno provokacijo. Zato zahtevajo slovenski študenti:

- Takojšnjo izpustitev Filipa Warrascha!
- Proti kriminalizaciji demokratičnega gibanja za pravice koroških Slovencev!
- Takojšnjo izpolnitev člena 7!

## ZAHVALA

vsem, ki so spremili našega dragega in skrbnega gospodarja, kmeta in deda

### Miha Pack

pd. KRZNARJA NA PLEŠIVCU

na njegovi zadnji poti od doma žalosti na Plešivcu v sredo, dne 19. januarja 1977, k zadnjemu počitku.

Posebno se zahvaljujemo g. župniku Maksu Mihorju za njegov v srce segajoči nagovor, ter g. županu za tolažilne besede. Zahvaljujemo se tudi pevcem za njihove žalostinke in darovalcem številnih vencev.

Plešivec pri Kotmari vasi, 21. januarja 1977.

KRZNARJEVA DRUŽINA

## Tinje: Srečanje lovcev

Na 5. shodu slovenskih lovcev v Domu prosvete v Tinjah se je v nedeljo zbralo okoli 60 ljubiteljev narave in divjačine. Pred lovsko latinščino, ki je seveda bistvena sestavina vsakega srečanja mož v zeleni obleki, je prevladovala poučnost. Le-ta sicer ni bila suhoparna, poučna pa vendar, kajti lovci suhoparnosti ne poznajo.

Tradicionalni so bili tudi predavatelji: živinozdravnik dr. Marko Dumpelnik je govoril o steklini (Tollwut) pri štirinožni divjadi. Steklino dvonožne rjave divjadi na Koroškem zaradi spodletelega štet-

ja itak vsak dan srečavamo. Poklicni lovec duš Ciril Demšar je moraliziral o lovskem tovarištvu, poštenosti in odkritosrčnosti. Sicer se ne ve, ali je sam ravnal tako kot sloviti Don Camillo, ko je lovil zajce s Pepponom na posebnem področju, poučne za lovsko vest pa so njegove besede vsekakor bile. Filmi o divji svinji, o kanji ali mišarju ter o sovi, ki jih je kazal rektor Kopeinig, so zaokrožili tako imenovani prosvetni delovskega srečanja. Pred spretnostjo v jedi in pijači ter lovski latinščini so se lovci še pomerili v streljanju z zračnimi puškami. Prof. Božič je tudi organiziral pokale in druge nagrade. Prvo nagrado je dobil Tone Olip iz Sel, drugo Danijel Brumnik z Obirskega, tretjo in četrto nagrado pa sta dobila globašana Foltej Božič in Štefej Koren.

Sledila je zabava „kot en fajhten trib“, pridružilo se je še nekaj dozdevnih „divjih“ lovcev, tako tudi stric Nacej, ki je s svojimi šalami prispeval svoje k ugotovitvi „naj vsakega griva, ki ni bil zraven“. Navzoči so izrazili tudi upanje, da bodo drugič tudi mogli pozdraviti katerega od Kluba prijateljev lova. Divjačina je povsod ista, tinjske sestre pa znajo kuhati kot malokdo.

## SPOMINSKA SVEČANOST OB OBLETNICI NARODNEGA HEROJA MATIJE VERDNKA TOMAŽA

**Prireditelj:** Zveza koroških partizanov in občinski odbor Zveze združenj borcev Jesenice

**Kraj:** Sveče

**Čas:** nedelja, 30. 1. 1977, ob 11.00

## 4. podjunski ples

V soboto, 15. januarja, ko je že od petka naprej snežilo, je imelo globaško društvo svoj vsakoletni ples. Bili smo v strahu, kako se bo vse izteklo. Ceste so bile polne snega. K sreči je popoldan nehala snežiti. Bilo je toliko snega, da smo morali splužiti prostor za parkiranje. Zahvaljujemo se gostilničarju, ki je naročil dva traktorja za to delo.

Pred 20. uro so že začeli prihajati mladi in stari gostje. Do 22. ure je bila šoštarjeva dvorana, v splošno zadovoljstvo, polno zasedena. Na obrazih vseh si videl, da so navzoči dobro razpoloženi. Družba je žarela od veselja in za to je verjetno poskrbel ansambel „Fantje iz Podjune“. Imeli smo tudi srečolov in dosti jih je zadelo srečke. Tudi so tehtali poln koš in tehtanje ni vzelo konca. Eden od gostov je ocenil težo tistega koša čisto tesno, zmotil se je le za 1 dkg — koš je tehtal 7,99 kg. Plesalci so se vrteli do dveh zjutraj.

Odbor SKD se zahvaljuje vsem sodelavcem za njihov trud, saj je bil uspeh popoln. Odbor se tudi zahvaljuje vsem darovalcem, ki so prispevali za srečolov ter prosil, da bi tudi nadalje podpirali društvo.

## Slovo od Maronove matere

V torek, 21. decembra 1976, smo spremili k zadnjemu počitku na globaško pokopališče Katarino Wölbl, pd. Maronovo mater, sestro upokojenega župnika Pavla Kanaufa. Ogromna udeležba od blizu in daleč je bil dokaz velike priljubljenosti in spoštovanja Maronove matere.

Bil je izredni pogreb, na vseh obrazih je bilo videti posebno sočujte z njenim možem Francem, ki je sedaj ostal čisto sam na lepi Maronovi kmetiji.

Po kratki bolezni je umrla. Nihče ni pričakoval tako hitrega konca, ker je bila rajna še tako polna življenja, mladostnega in vedrega obraza. Vsi smo se prestrašili v soboto, 18. 12. 1976, zjutraj, ko smo

zvedeli za njeno nenadno smrt. Bila je le tri dni v bolnici. Bolehala je na srcu že od časa prerane smrti sina Franceja.

Šla je k svojemu sinu, ki je tudi tako nenadoma umrl junija 1973. Sin Francej je bil posebno priljubljen fant od fare. Bil je nadpoprečno sposoben, prijazen, postrežljiv do vseh sosedov. Vozil je pri zadruzi s kombajnom in je bil zato daleč okrog znan. Bil je tudi dober igralec.

Pogreb sina Franceja je še danes vsem v nepozabnem spominu. Njegova smrt je takrat pretresla vso faro. Mislimo, da smemo zapisati, da so bili takrat vsi navzoči pri pogrebu globoko pretreseni nad tako naglo smrtjo sina Franceja.

## Slovenski doprinos Ameriki . . .

(Nadaljevanje s 5. strani)

**Miss Evropa;** slike in več originalov najmočnejše slovenske umetnosti na tujem, od Oscarja v Ameriki do Blake-ove nagrade v Avstraliji; in slike in literaturo o številnih slovenskih izumih, med njimi o najmodernejšem žepnem računalniku, ki ga je spremstvo predsednika Nixona leta 1972 vzelo s seboj na Kitajsko kot „vodilni primer visokega razvoja ameriške tehnologije“ — čudovit izum slovenskega znanstvenika in prijatelja Slovenskega ameriškega inštituta dr. Franceta Rodeta!

Gotovo ni pretirana trditev, da je bila to doslej najbolj izčrpna in najbogatejša razstava o slovenskem izseljenskem doprinosu Ameriki in svetu. Vključljubosumj, polenom in dosledni strankarski cenzuri v nekaterih časopisih, so si jo ogledali ne le ameriški Slovenci iz Clevelanda in iz drugih ameriških mest in držav, ampak tudi Amerikanci drugih narodnosti, med njimi številni razredi šolske mladine, mladinske organizacije kot skavti in mnogi ameriški strokovnjaki. Inštitut je lepo in prepričljivo dokazal, kaj vse je mogoče doseči za slovenstvo tudi sredi polen in finančnih stisk, s pomočjo rodoljubnih slovenskih društev

in ustanov in požrtvovalnih sodelavcev v Ameriki in po drugih državah.

**Dne 14. oktobra 1976 je prof. Gobec predaval na vseameriški konferenci za Evropske študije v Omahi, Nebraska.** V predavanju o Slovanih v ameriških učbenikih je zavrgel vrsto predsodkov in neresničnih, poniževalnih trditev in ob odobravanju strokovnjakov nanižal dokaze o zelo pomembnem doprinosu Slovanov k razvoju in napredku Amerike, kjer je primerno prikazal tudi slovenski doprinos že od leta 1700, ko smo Slovenci dali Ameriki svojega prvega rektorja, pa vse do začetka 20. stoletja, ko je Slovenec postal oče masovne proizvodnje v ameriškem in svetovnem letalstvu — in sem do današnjih dni, ko se ponašajo ameriške svetovne razstave in ameriški predsedniki s stvaritvami slovenskega genija kot najponosnejši dokazi ameriške tehnologije.

Razume se, da je vest o slovenskem doprinosu prodrla tudi v ameriški tisk in na radio. Poleg številnih ameriških časopisov in revij je po inštitutovih virih objavil zgosten članek o slovenskem doprinosu Ameriki tudi **Bicentennial Times**, to je uradno ameriško vladno glasilo za proslavljanje 200-letnice Amerike, ki je ponesel dober glas o Slovincih in njihovih stvaritvah v Ameriki v sleherno ameriško naselbino. S. R. C.

### PRODAMO! RAZPRODAJA OTROŠKE MODE

Kvalitetno blago čisto poceni pri

SATTLERJU am Heuplatz, Klagenfurt

### PRODAMO! RAZPRODAJA DAMSKE MODE

PULIJE — BLUZE — KRILA kupite ugodno v razprodaji (ob koncu sezone) pri SATTLERJU am Heuplatz, Klagenfurt